

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ “ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ” ਹਨ। ਫ੍ਰੈਂਕ ਪੈਕ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ “ਸ਼ਾਇਦ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ।” ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪੁਸਤਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

1. ਇਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਪਾਠਕ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਾਦੀ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਅਗਿਆਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ।

2. ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸੂਗ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਰੋਮਾਂਚ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਲਈ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਉਨਮਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੜਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਟੀ ਵੀ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਨਬੂਵਤਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਸੁਰਖੀਆਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਨਕੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੰਗੀ ਆਇਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਪਿਛਾਹਾਂ ਹੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

3. ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਇਸ ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਸੰਬੰਧੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “. . . ਬਹੁਤ ਪੇਥੀਆਂ ਦੇ ਰਚਣ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ” (ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਪੇਥੀ 12:12; KJV)? ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਲੜੀ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਹੈ ਕਿ “ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਚਾਹੋ ਬੁਲਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ” ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪਰਕਾਸ਼ ਪੇਥੀ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹਨ: ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਹੈ! ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਯਾਤਰਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਤਾਰਕਿਕ, ਵਿਵੇਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਯੋਗ ਅਤੇ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਅਨੰਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ

ਕੇਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਰੂਪਕ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਇਹ ਪਾਠ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਜੇ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹਰੇਕ “ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ” ਮਹੱਤਵ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜੋ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਪੈਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “. . . ਭਾਵੇਂ [ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ] ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੂਲ ਲਿਖਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਤਾਂ ਵੀ ਮਹਾਨ ਵੱਡੀਆਂ ਮੂਲ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ . . .।”²

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: (1) ਜੇਕਰ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਖੁਦ ਹੀ ਇੱਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਜਦਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “[1:12 ਦੇ] ਸੱਤ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਹਨ,” ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1:12 ਦੇ ਸ਼ਮਾਦਾਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। (2) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸਾਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, “ਉਹ ਵਿਆਖਿਆ ਗਲਤ ਹੈ!” ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਚੈਰਿਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। “ਆਓ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਹਿਲਾ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣ ਦਿਓ!”³

ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਸਮਝਦਾ ਹੈ . . .

. . . ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰਕਤ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਵੇਗਾ (1:3)।

. . . ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਵੇਗਾ। (ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਹਰ ਅੰਸ਼ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮਸੀਹ ਹੈ।)

. . . ਉਹ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਸਿਖਰ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਵੇਗਾ। (ਬਾਕੀ ਪੈਂਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਸ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਤੱਕ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।)

. . . ਉਹ ਉਸ ਹਿਦਾਇਤ ਨੂੰ ਗੁਆ ਬੈਠੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਰਥ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। (ਭਾਵੇਂ ਚੇਹਰੇ ਉਲਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੁਣ ਵੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ।)

. . . ਉਹ ਉਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਸੀਬਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਲਿਆਵੇਗਾ।)

. . . ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਜੋ ਜੰਗਲੀ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

. . . ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਚਪੇਟ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ - ਕਲਪਨਾ ਜੋ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਲਪਨਾ ਜੋ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਰਲ ਪਾਮਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਸਿਰਫ “ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੁਸਤਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਦਮਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।”⁴ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਲਈ ਮੋਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਧੇ ਦਿਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਵੱਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਮੁੱਦੇ

ਲੇਖਕ

KJV ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਿਰਲੇਖ “ਸੰਤ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਦੋਵੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ” ਹੈ। ਪਰ, ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਬਜਾਏ “ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼” ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਸਿਰਫ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਸੀ: “. . . [ਯਿਸੂ] ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਭੇਜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਾਸ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਉਹ ਦਾ ਪਤਾ ਦਿੱਤਾ . . . ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਾਖੀ ਅਰਥਾਤ ਉਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਜੋ ਉਨ ਵੇਖੀਆਂ ਸਾਖੀ ਦਿੱਤੀ” (1:1, 2)।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਲੇਖਕ ਸ਼ਾਇਦ ਯੂਹੰਨਾ ਰਸੂਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਯਿਸੂ ਦੇ “ਦਾਸ ਯੂਹੰਨਾ” (1:1)। ਉਹ ਇੰਨਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਨਾਮ “ਯੂਹੰਨਾ” ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਜਾਣਗੇ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਯੂਹੰਨਾ ਜੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਯੂਹੰਨਾ ਰਸੂਲ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਯੂਹੰਨਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਨਾਮ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹੁਣ ਹੈ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਯੂਹੰਨਾ ਸੀ: ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ (ਮੱਤੀ 4:21) ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਜੋ ਮਰਕੁਸ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 12:12) ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲੀਸਿਆ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਯੂਹੰਨਾ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਲੀਸਿਆ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਆਗੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਉਲੇਖ ਲੇਖਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਪੀਆਸ (c. ਈ.ਵੀ. 135), ਜਸਟਿਨ ਸ਼ਹੀਦ (c. ਈ.ਵੀ. 150) ਅਤੇ ਆਇਰਨਿਅਸ (c. ਈ.ਵੀ. 185)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਢਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂਹੰਨਾ ਰਸੂਲ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ (70 ਈ.ਵੀ.) ਅਤੇ ਉਹ ਏਸ਼ੀਆ ਮਾਈਨਰ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਪੱਚੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਸੀਹੀ ਆਗੂ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਉੱਥੇ, ਪਾਤਮੁਸ ਦੇ ਟਾਪੂ ਤੇ ਉਹ ਜਲਾਵਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਪਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਰਸੂਲ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਯੂਹੰਨਾ ਯਿਸੂ ਦਾ ਉਲੇਖ *λόγος* ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ (*ਲੋਗੋਸ*, “ਸ਼ਬਦ”; ਯੂਹੰਨਾ 1:1, 14; 1 ਯੂਹੰਨਾ 1:1; ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 19:13)। ਯਿਸੂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਨ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਲੇਲਾ” ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 1:29, 36); ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਬਾਈ ਵਾਰ “ਲੇਲਾ” ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਲੇਖ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿੰਨ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 19:34), ਇੱਕ ਤੱਥ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ (1:7) ਵਿੱਚ

ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਹੋਰ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਯੂਹੰਨਾ 7:37/ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 22:17; ਯੂਹੰਨਾ 10:18/ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 2:27; ਯੂਹੰਨਾ 17:7, 8/ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 1:1; ਯੂਹੰਨਾ 20:12/ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 3:4; ਯੂਹੰਨਾ 21:24/ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 22:8.)

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਚੁਨੋਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚਲੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਜੀਬ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਪਰ, ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:

1. ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, *ਧਾਰਣਾ ਅਲੱਗ ਹੈ*: ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਤ ਵਿਵਰਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੱਤੀ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੈ।

2. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, *ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਅਲੱਗ ਸੀ*: ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦਰਸ਼ਨ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੁੰਨਾ” (5:4)। ਮਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਉਸ ਢੰਗ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

3. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਥੇ ਸ਼ਾਇਦ *ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸੀ* ਪੌਲੁਸ (ਰੋਮੀਆਂ 16:22) ਅਤੇ ਪਤਰਸ (1 ਪਤਰਸ 5:12) ਦੇ ਵਾਂਗ, ਸ਼ਾਇਦ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਵੀ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ – ਜੋ ਆਦਮੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਪੱਤਰ-ਲੇਖਕ ਦੇ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ “ਟੈਂਕਕ” ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ “ਸਕੱਤਰ,” “ਲਿਖਾਰੀ,” ਅਤੇ “ਸਾਹਿਤਕ ਸਹਾਇਕ” ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਸੀ (1:11, 19; 2:1, 8, 12, 18; 3:1, 7, 14; 10:4; 14:13; 19:9; 21:5)। ਜੇਕਰ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਧੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼ੈਲੀ ਅਲੱਗ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ, ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਖੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟਾ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਹੋਵੇ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਵੇ।

4. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਨਮੂਨਾ ਅਲੱਗ ਸੀ*। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਕਈਆਂ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਅਜੀਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਆਸਟਿਨ ਫਾਰਰ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, “ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਸੀ।”⁵ ਲੀਓਨ ਮੋਰਿਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

... ਜੇਕਰ ਯੂਹੰਨਾ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੰਜ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ

ਅਜਿਬ ਜਿਹੀ ਯੂਨਾਨੀ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ।⁶

ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਆਕਰਣ ਵਿੱਚ “ਗਲਤੀਆਂ” ਅਤੇ “ਕਮੀਆਂ” ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ “ਨੇਮ,” ਨਾ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਅਲੋਚਕ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਣ ਹਨ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਰਸੂਲ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਹਨ – ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ, “ਕਿਹੜਾ ਯੂਹੰਨਾ?” ਸਾਡੇ ਲਈ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਲਗਭਗ 94-96 ਈ.ਵੀ. ਵਿੱਚ, ਡੋਮੀਸ਼ਿਅਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਲੀਸਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਿਆਨਕ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ (2:13; 6:9; 12:17; 13:7) ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਮੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਸਿਰਫ ਦੋ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟ, ਨੀਰੋ ਅਤੇ ਡੋਮੀਸ਼ਿਅਨ, ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਤਾਉਣ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ-ਵੇਸਪੇਸੀਅਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ (ਈ.ਵੀ. 69-79) ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੇਸਪੇਸੀਅਨ ਦੇ ਪੁਰਖੇ, ਨੀਰੋ, ਅਤੇ ਵੇਸਪੇਸੀਅਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਡੋਮੀਸ਼ਿਅਨ ਦੋਵੇਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਗੁਪਤ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰਾਂ ਦੀ “ਵਿਆਖਿਆ” ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ (13:1; 17:9-11)। ਪਰ, ਹਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਚਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਦੇਹਜਨਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਾਈਬਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੁਸਤਕ ਡੋਮੀਸ਼ਿਅਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ (ਈ.ਵੀ. 81-96)। ਆਇਰੀਨੀਅਸ, ਲਗਭਗ 185 ਈ.ਵੀ. ਦਾ ਲੇਖ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ “ਧਾਰਮਿਕ ਦਰਸ਼ਨ” “ਡੋਮੀਸ਼ਿਅਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਲਗਭਗ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।”⁷ ਹੋਰ ਮੁਢਲੇ ਕਲੀਸਿਆ ਦੇ ਆਗੂ, ਜਿਵੇਂ ਯੂਸੀਬਿਅਸ, ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 90 ਈ.ਵੀ. ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਡੋਮੀਸ਼ਿਅਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ

ਸੀ।⁸

ਕੁਝ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੀਰੇ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ (ਈ.ਵੀ. 54-68), ਪਰ ਸਾਡੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਹੋਏ ਸਬੂਤ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਸੱਤਾਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ 90 ਦੇ ਦਸ਼ਕ ਦੇ ਅੰਤ ਨਾਲੋਂ 60 ਦੇ ਦਸ਼ਕ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਫਿਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 60 ਦੇ ਦਸ਼ਕ ਵਿੱਚ ਅਫ਼ਸੂਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਫਲ-ਫੁੱਲ ਰਹੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 19; 20; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1-6)। ਪਰ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਫ਼ਸੂਸ ਵਿੱਚਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੇ ਆਪਣਾ “ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰੇਮ” ਗੁਆ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ (2:4, 5)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਸ਼ਾਇਦ 90 ਈ.ਵੀ. ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦਕਿ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇਕਦਮ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਿਸਥਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਜਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਥਾਨ

ਯੂਹੰਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਾਤਮੁਸ ਨਾਮਕ ਟਾਪੂ ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਬਚਨ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਸ ਟਾਪੂ ਵਿੱਚ ਸਾਂ ਜਿਹੜਾ ਪਾਤਮੁਸ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ” (1:9) ਗੁਲਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਤੱਟ ਤੇ, ਪਾਤਮੁਸ ਇੱਕ “ਛੋਟਾ (ਚਾਰ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮੀਲ), ਏਜੀਅਨ ਸਾਗਰ ਦੇ ਕੁਝ 50 ਮੀਲ ਦੱਖਣ – ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਚੱਟਾਨੀ ਟਾਪੂ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਰੋਮੀ ਸਜਾ ਦੇ ਉਪਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।”⁹ ਸਰ ਵਿਲੀਅਨ ਰਾਮਸੇ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ “ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਬੇੜੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ, ਘਟੀਆ ਕੱਪੜਿਆਂ, ਘੱਟ ਭੋਜਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਸੌਣ, ਇੱਕ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀ, ਫੌਜੀ ਨਿਗਰਾਨਾਂ ਦੇ ਕੋਰੜੇ ਖਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।”¹⁰ ਜਦੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੇਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਪਾਠਕ

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਨ – ਪਰ ਇਹ ਹਰ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ “ਅਸਿਯਾ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਂ” (1:4) ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: “ਅਫ਼ਸੂਸ ਨੂੰ, ਸਮੁਰਨੇ ਨੂੰ, ਪਰਗਮੁਸ ਨੂੰ, ਥੁਆਤੀਰੇ ਨੂੰ, ਸਾਰਦੀਸ ਨੂੰ, ਫ਼ਿਲਦਲਫ਼ੀਏ ਨੂੰ ਅਤੇ ਲਾਉਦਿਕੀਏ ਨੂੰ” (1:11)। ਸ਼ਬਦ “ਅਸਿਯਾ” ਏਸ਼ੀਆ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਰੋਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਜ਼ੀਅਨ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਤੁਰਕੀ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ ਹੈ। ਉਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਤ੍ਰੋਆਸ, ਕੁਲੁੱਸੈ, ਅਤੇ ਰੀਏਰਪੁਲਿਸ ਵਿਖੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 20:6, 7; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:2; 4:13)। ਪਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਯੁੱਗ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਯੁੱਗ

ਦੀਆਂ ਕਲੀਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੱਤ ਕਲੀਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵੀ – ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ – ਜੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਖਾਸ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਇ 2 ਅਤੇ 3 ਦੀ ਹਰ ਪੱਤ੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: “ਜਿਹ ਦੇ ਕੰਨ ਹਨ ਸੇ ਸੁਣੇ ਭਈ ਆਤਮਾ ਕਲੀਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਦਾ ਹੈ” (2:7)। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜਦੇ ਜਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ

ਅਧਿਆਇ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ ਦਾ, ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਦਾ, ਅਤੇ ਪੱਤ੍ਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ:

ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਵਾਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: “ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ . . .” (1:1)। ਸ਼ਬਦ “ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ” ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ἀποκάλυψις (*ਆਪੋਕਲੋਪਸਿਸ*) ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ “ਆਪੋਕਲਿਪਸ” ਹੈ। ਆਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜੀਬ ਪ੍ਰਤੀਕ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ *ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ* ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: “ਧੰਨ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ” (1:3; ਵੇਖੋ 22:7, 10, 18, 19)। ਨਬੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪਾਏ ਹੋਏ ਬੁਲਾਰੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਚਨ – ਭਾਵੇਂ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ, ਹਿਦਾਇਤ ਹੋਵੇ, ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਏ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ।”¹¹

ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਇੱਕ ਪੱਤ੍ਰੀ, ਜਾਂ ਪੱਤਰ ਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਸਤਕ ਪੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਠੇਠ ਸਵਾਗਤ ਦੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦੀ ਹੈ: “ਲਿਖਤੁਮ ਯੂਹੰਨਾ, ਅੱਗੇ ਜੇਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਕਲੀਸਿਆਂ ਨੂੰ: . . . ਉਹ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਸਾਂਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਵੇ” (1:4)।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਅਤੇ ਪੱਤ੍ਰੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ਼ਬਦ “ਆਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਸਾਹਿਤ” ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ “ਆਪੋਕਲਿਪਟਿਕ” ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ “ਆਪੋਕਲਿਪਟਿਕ” ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ “ਆਪੋਕ੍ਰਾਫਿਕ” ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਉਲਝਾਓ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਗੁਪਤਾ”। “ਆਪੋਕ੍ਰੈਫਾ” ਇੱਕ ਨਾਮ ਹੈ ਜੋ ਲਗਭਗ 200 ਈ.ਵੀ.ਪੂ. ਤੋਂ 100 ਈ.ਵੀ. ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਚੇ ਗਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਦਾਸੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੱਜ, “ਆਪੋਕਲਿਪਸ” ਕਿਆਮਤ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਪਰ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *ਆਪੋਕਲੂਪਸਿਸ* ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਆਪੋਕਲੂਪਸਿਸ* ਦਾ ਸਧਾਰਣ ਅਰਥ “ਇੱਕ ਭੇਦ ਖੋਲਣਾ” ਜਾਂ “ਇੱਕ ਪਰਕਾਸ਼ਨ” ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ, ἀποκαλύπτω (*ਆਪੋਕਲੂਪਟੋ*) ਹੈ, ਜੋ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ “ਕਵਰ” (*καλύπτω*, *ਕਲੂਪਟੋ*), ਅਤੇ “ਦੁਆਰਾ” ਜਾਂ “ਦੂਰ” (*ἀπό*, *ਅਪੋ*) ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਬੇਪਰਦਾ” ਹੈ। *ਆਪੋਕਲੂਪਸਿਸ* ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭੂਤ ਕਾਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਗਿਆਤ ਸੀ

ਪਰ ਹੁਣ ਪਰਗਟ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 2:5; 16:25; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 14:6; ਗਲਾਤੀਆਂ 1:12; 2:2; ਅਫਸੀਆਂ 3:3; 1 ਪਤਰਸ 1:7, 13; 4:13)।

ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ, ਸ਼ਬਦ “ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ” ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਈਸਾ ਪੂ. ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈਸਾ ਪੂ. ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਅਦਭੁਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿਰਫ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਉਹ ਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਆਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਈਏ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਭੂਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਚਰਿੱਤਰ ਗੁਣ ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਰਥਹੀਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰਸਾਲਿਆਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਤਲਵਾਰ ਉੱਡਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਚਮਕੀਲੇ ਘੋੜਸਵਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਜਗਰ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੂਛ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਾ ਹੈ।

ਪਰ, ਮੂਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਜੀਬ ਜਾਂ ਅਸਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ, ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਕਈ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦਾਨੀਏਲ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਯਸਾਯਾਹ, ਯੇਏਲ, ਜ਼ਕਰਯਾਹ, ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਵਿੱਚਲਾ ਸਮਾਂ – ਮਲਾਕੀ ਅਤੇ ਮੱਤੀ ਦੇ ਵਿੱਚਲੇ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ – ਅਣਗਿਣਤ ਉਦਾਸੀਨ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਲੇਖ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ। ਹੇ ਸਮਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਜਦੋਂ ਮਸੀਹੀ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਸਟ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਸਹਿ ਰਹੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਮ ਦੇ ਵਿਨਾਸ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜਿੱਤ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਫੈਲਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਹੰਢੇ ਹੋਏ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਜਾਣਕਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਗੱਲ ਦੇ ਲਈ ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਹੌਲੇ ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦੇ ਇਸ ਯਹੂਦੀ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ¹²

ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਕਈ ਕਾਰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਲੇਖਕ ਅਣਹੋਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ – ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ “ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ, ਨਾ ਕਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦੀ, ਨਾ ਰੰਗਣਯੋਗ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।”¹³ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਗੱਲ ਬਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤਰੀਕਾ ਸੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਧਿਆ ਸੀ ਉਹ *ਦੁੱਖ ਦੇ ਸਮੇਂ* ਸਨ: ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਅਤੇ ਦਾਨੀਏਲ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੈਟਿੰਗ ਸੀ। ਸੀਰਿਆ ਦੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਨੇ ਦੇਵਾਂ ਨੇਮਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚਲੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੈਨਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨੀਰੇ ਅਤੇ ਡੋਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਸੀਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰੋਮੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਲਈ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ “ਮੁਸਕਲ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਚਿਆਂ ਦੇ ਲਈ”¹⁴ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦੋਹਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ: (1) ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ *ਪਰਗਟ* ਕਰਨਾ ਅਤੇ (2) ਅਰੰਭ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ *ਛੁਪਾਉਣਾ*। ਇੱਥੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਸਾਨ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਰਥਾਤ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ *ਪਰਗਟ* ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ *ਛੁਪਾ* ਸਕੇ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 13:10-17)।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ: ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੁਵਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਰੋਮੀ ਅਫਸਰ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ? ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪਾਤਮੁਸ ਤੋਂ ਪੁਸਤਕ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸਕਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ (1:11) ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਪੱਤਰਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਾ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ, ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ; ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਨਕਲ ਨੂੰ ਜਬਤ ਕਰ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਤੀਸਰਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਦੇਸ਼-ਧੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨਕਲ ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਵੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੜੇ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤੇ ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ “ਹੋਰ ਮਸੀਹੀ ਬਕਵਾਸ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦੁਆਰਾ “ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ” ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਕਸਦ ਅਧਿਆਇ 17 ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। “ਮਹਾਨ ਬਾਬੁਲ” ਦੀ ਪਛਾਣ “ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਦਿਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ” (ਆਇਤ 18) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਗਰੀ ਜੋ “ਸੱਤ ਟਿਲਿਆਂ” (ਆਇਤ 9) ਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ — ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਜਟਿਲਤਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਿੰਦੂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀ (17:9, 18 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ, ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ *ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ* ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਦਾਨੀਏਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, “ਪਰ ਤੂੰ ਹੇ ਦਾਨੀਏਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਦ ਕੇ ਰੱਖ ਅਤੇ ਪੇਥੀ ਉੱਤੇ ਓੜਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੀਕਰ ਮੋਹਰ ਲਾ ਰੱਖ . . .” (ਦਾਨੀਏਲ 12:4; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਨੀਏਲ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਲੀਸਿਆ/ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਆਦਿ (ਦਾਨੀਏਲ 2:44), ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਨਬੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਉਂਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਦਾਨੀਏਲ 8:27)। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, “ਇਸ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਹੈ” (ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 22:10; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ (1:1, 3), ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ 13:18)।

ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਅਧਿਆਇ 10 ਵਿੱਚ ਬੱਦਲ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਗਰਜਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਸਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ “ਅਕਾਸ਼ੇ ਇਹ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ‘ਭਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਓਹਨਾਂ ਸੱਤਾਂ ਗਰਜਾਂ ਨੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲਿਖ’” (ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 10:4; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾਂਗੇ (ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 29:29)।

ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ। ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ “ਪਰਕਾਸ਼ਨ,” ਨਾ ਕਿ “ਗੁਪਤ ਰੱਖਣਾ” ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪੁਸਤਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸੀਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ “ਇਸ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਓਹ ਜਿਹੜੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ” (1:3)। ਸਾਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਬਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੀਏ।

ਕੈਨੋਨੀਸਿਟੀ (ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ)

ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਕਲੀਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ “ਕੈਨੋਨ” ਦੇ

ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ “ਮਿਆਰੀ” ਜਾਂ “ਨਿਯਮ” ਦੇ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਢਲੀ ਕਲੀਸਿਆ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਸੂਲ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਮਸੀਹ ਦੀ ਕਲੀਸਿਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਵ-ਵਿਆਪੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਈਸ਼ੁਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਥਿਉਫ਼ਿਲੁਸ ਨੇ ਲਗਭਗ 165 ਈ.ਵੀ. ਵਿੱਚ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੂਰਾਟੇਰੀਅਨ ਕੈਨੇਨ (c. ਈ.ਵੀ. 170) ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਉਲੇਖ ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਕਲੀਸਿਆ ਦੇ, ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਗੂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਮਰ ਇਹ ਵੇਖਿਆ,

ਪੁਰਾਤਨ ਕਲੀਸਿਆ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰੰਭਿਕ ਕਲੀਸਿਆ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਨ ਉਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੈਨੇਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।¹⁵

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਲੱਗਿਆ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ੈਲੀਗਤ ਕਾਰਣ ਦੇ ਕਰਕੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸਿਆ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੁਆਰਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਭਰਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ (1:1-3; 22:18, 19)। ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਕਲੀਸਿਆ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਚਮੁੱਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ “ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ” ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਿਆਰੇ ਚੇਲੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪਰੇਚਸ ਆਫ ਇੰਟਰਪ੍ਰਟੇਸ਼ਨ

ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਰਸਤੂ (384-322 ਈ.ਵੀ.ਪੂ.) ਨੇ ਕਹਾਵਤ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ “ਚੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਅੱਧਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”¹⁶ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਈ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹਨ; ਇਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣੇ ਸੱਚ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਕੇਟ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਡਣ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਫਰਕ ਇਸ ਦੇ ਉਤਰਣ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਐਨ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੋਗੇ। ਗਲਤ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਅਦਭੁਤ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚੋਗੇ।

ਇਹ ਭਾਗ ਉਸ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵੱਲ ਜੋ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਲਗਭਗ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਹਰ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ।

ਜੇ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੈਰਿਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਜੋਗ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਚਾਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਾਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੁੰਜੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

1. *ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।* ਯਿਸੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ “ਜਿਹੜੀਆਂ ਛੇਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ” (1:1)। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “. . . ਸਮਾਂ [ਜਿਸਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਬੋਲਦੀ ਹੈ] ਨੇੜੇ ਹੈ” (1:3)। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਦੁੱਖ ਸਹਿ ਰਹੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਦੇ ਵੱਲ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਪੁੱਛਾਂਗੇ, “ਜੇਕਰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸਤਾਏ ਗਏ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?”

2. *ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।* ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ: ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ “ਉਹ ਜਿਹੜਾ . . . ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਓਹ ਜਿਹੜੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ” (1:3)। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਹ ਦੇ “ਕੰਨ ਹਨ” ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਸੁਣੋ ਭਈ ਆਤਮਾ ਕਲੀਸਿਯਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਦਾ ਹੈ” (2:7)। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ “ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਸੁਣਦਾ ਹੈ” (22:18)। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਸਾਡੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, “ਜੇਕਰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜੋ ਅੱਜ ਜੀ ਰਹੇ ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?”

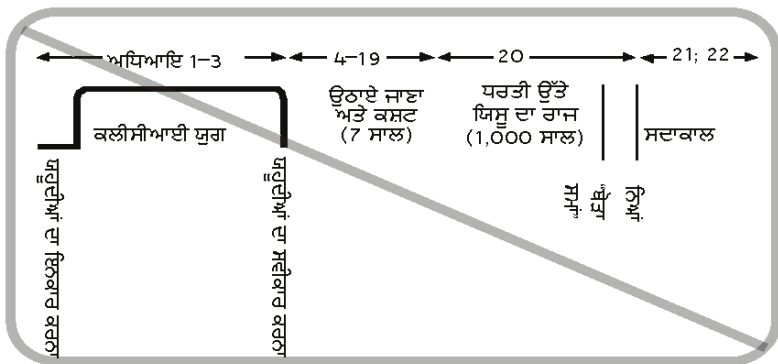
ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ। ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇੱਕ ਝਲਕ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅੱਜ ਵੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਭਾਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਆਮਦ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ “ਐਸਕੈਟਿਲੋਜੀਕਲ” ਵਿਚਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ

ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਭਾਗ ਇਸ ਯੁੱਗ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। “ਐਸਕੇਟਿਲੋਜੀ” “ਅੰਤਿਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ” ਹੈ।

ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਮੰਚ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਪ੍ਰੀਮਿਲੀਅਨਲਿਜ਼ਮ ਹੈ। “ਪ੍ਰੀ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਪਹਿਲਾਂ,” ਅਤੇ “ਮਿਲੀਨੀਅਮ” ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ਾਰ-ਸਾਲ (ਮਿਲੀਨੀਅਲ) ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਪ੍ਰੀ) ਵਾਪਸ ਆਵੇਗਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਿਸੂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਲਈ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ (20:2-5 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਪ੍ਰੀਮਿਲੀਅਨਲਿਜ਼ਮ ਦੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਨੂੰ “ਡਿਸਪੈਨਸੇਸ਼ਲਿਜ਼ਮ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਆਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਸਵਰਗ ਜਾਂ ਨਰਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਨਿਆਂ ਸਿਰਫ ਦੂਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ, ਕੁਝ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਆਮ ਰੂਪਰੇਖਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਰਛੀ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੇ ਲਈ ਭਾਵ – ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਾਰਟ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ।

“ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਗਿਆ ਜਾਣਾ” ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰੀਮਿਲੀਅਨਲਿਸਟਸ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਿਸੂ ਇੱਕ ਸੰਸਾਰਕ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕੌਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚਾਰਟ ਉਤਲੀ ਮੋਟੀ, ਕਾਲੀ, ਟੇਢੀ ਲਾਇਨ ਇਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।

“ਕਲੀਸੀਆਈ ਯੁੱਗ।” ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਰਜ਼ੀ ਮਾਪ ਦੇ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਭੇਦ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਚਾਰਟ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੀ ਲਾਇਨ “ਕਲੀਸੀਆਈ ਯੁੱਗ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਥਾਈ ਰੂਪ ਦੇ ਲਈ ਰੋਕੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਧਿਆਇ 1-3: ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 1 ਤੋਂ 3 ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਗਭਗ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਲੀਸੀਆ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਯੁੱਗਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਨ – ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹੀ ਖਾਸ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਸਨ।

“ਯਹੂਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ।” ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ ਤੇ, ਉਹ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀ ਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ “ਭਵਿੱਖਸੂਚਕ ਉਲਟੀ ਗਿਣਤੀ” ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

“ਰੈਪਚਰ ਅਤੇ ਕਲੋਸ (7 ਸਾਲ)।” ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਲਈ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ। “ਰੈਪਚਰ” ਸ਼ਬਦ ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ “ਉਠਾਏ ਜਾਣ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਾਂਵ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ: ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ “ਉਠਾ” ਲਵੇਗਾ (ਉੱਪਰ ਖਿੱਚ ਲਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਤਾਓ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੇਠਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 4-19: ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 4 ਤੋਂ 19 ਸੱਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਗ (ਅਧਿਆਇ 6 ਤੋਂ 19 ਤੱਕ) ਸਤਾਓ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।

“ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਯਿਸੂ ਦਾ ਰਾਜ (1,000 ਸਾਲਾਂ ਦਾ)।” ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ, ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਫਿਰ ਆਵੇਗਾ। ਉਹ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਯਹੂਸਲਮ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਾਰਿਕ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਲਈ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ।

ਇੱਕ "ਅਲਪ ਕਾਲ" ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅਲਪ ਕਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੈਨਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ "ਅਲਪ ਕਾਲ" ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸ਼ਤਾਨ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੈ।

"ਨਿਆਂ" ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਆਂ ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਧਿਆਇ 20: ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ, "ਅਲਪ-ਕਾਲ," ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

"ਅਨੰਤ ਕਾਲ" ਨਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਰਮੀ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਧਰਮੀ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ।

ਅਧਿਆਇ 21; 22: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਇਹ ਦੋ ਅਧਿਆਇ, ਸਵਰਗ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਧਰਮੀ - ਹਮੇਸ਼ਾ - ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਲਈ ਰਹਿਣਗੇ।

ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਪਰ, ਪਲ ਭਰ ਦੇ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ: ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਧਿਆਇ ਲਗਭਗ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਕਵਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੋਲਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਿਰਫ ਸੱਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਰਾਜ ਅੱਧੇ ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ, ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਸਕੇਫੀਲਡ ਰੈਫਰੈਂਸ ਬਾਈਬਲ ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।¹⁷ ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ *ਦ ਲੇਟ ਗਰੇਟ ਪਲੇਨਟ ਅਰਥ ਬਾਏ ਹਲ ਲਿਡਸੇ*।¹⁸

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀਆਂ "ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ" ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਮੁਸਕਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ "ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤਸੁਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਗੁਮਨਾਮ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਜ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੁਗਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ "ਤੇਬਾ ਕਰੋ! ਯਿਸੂ ਜਲਦੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ!"

ਭਵਿੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਪਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।" ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ; ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ

ਉਦਾਹਰਣ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 20 ਅਧਿਆਇ ਦੇ “ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ” ਹਨ। ਪਰ, ਅਸੀਂ ਕਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਵਾਂਗੇ: ਕੀ ਇਹ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰੇ, ਜਾਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਘੱਟ ਹੈ? ਫਿਰ, ਇਹ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਰੂਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ?

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਖਣਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਇਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲੈਣਾ ਹੈ – ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਖਣਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਵੋ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੂਹਾ ਮੈਂ ਹਾਂ” (ਯੂਹੰਨਾ 10:9), ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਰਥਾਤ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਫਰੇਮ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਯਿਸੂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕੇ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹੋ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਸਾਧਨ ਹੈ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ। ਭਵਿੱਖਵਾਦ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰੇ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਗ ਸਾਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਦੇ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਸ ਦਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰੂਸ ਮੇਟਜ਼ਗੋਰ ਨੇ “ਵੂਡਨ ਲਿਟਰੇਲਿਜ਼ਮ”¹⁹ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਖੁਦ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ (1:20; 4:5; 5:6, 8; 12:3, 9; 17:9, 12, 15, 18; 19:8; 20:14), ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਮੁੱਖ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਯੂਹੰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਲਦ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ: “ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਜਿਹੜਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ, ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਛੇਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ” (1:1)। ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਲਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ “ਮਸਟ” ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ὄξει (ਏਈ) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, “ਇੱਕ ਅਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕ ਲੋੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।”²⁰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ “ਭਈ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਜੋ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਜਾਵਾਂ, . . . ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਝੱਲਾਂ” (ਮੱਤੀ 16:21; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯੂਨਾਨੀ ਵਾਕ ἐν τῷ ἔξει (ਐੱਨ ਤਾਚੀ), ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਛੇਤੀ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਜਲਦੀ ਹੀ” ਜਾਂ “ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ” ਪੈਲੂਸ ਨੇ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਛੇਤੀ ਆਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰ” (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:9; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸਤਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭਿਆਨਕ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਭ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ!" ਕੀ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਰਾਮ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ, "ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ"?

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਘਾਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਲੀਸਿਆ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 20:28)। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਨਾਕਾਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ "ਪਹਿਲੀ ਆਮਦ" ਦੇ ਸਮੇਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਕਲੀਸਿਆ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਲੀਸਿਆ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅਨੰਦ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭਾਗ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:10, 11, 21)। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮਰ ਨਹੀਂ ਸਕਣਾ ਸੀ – ਪਰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਲਹੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਬਚਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ!

ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ।²¹ ਭਾਵੇਂ, ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਧਾਰ ਹੈ, ਪਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਮਿਲੀਅਨਲਨਿਅਲ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਾਂਗੇ।

ਨਿਰੰਤਰ-ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ। ਨਿਰੰਤਰ-ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਖਾਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕਲੀਸਿਆ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ।

ਜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਪੰਤੇਕੁਸਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਕਲੀਸਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ . . . ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚਲੀਆਂ ਅਸਲੀ ਲੜਾਈਆਂ ਨੂੰ (ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ) ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ (ਮੋਹੰਮਦਵਾਦ ਦਾ, ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ), ਲੋਕ (ਨੈਪੋਲੀਅਨ, ਪੋਪ, ਹਿਟਲਰ), ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ (ਕੋਨਸਟੇਟਾਇਨਸ ਈਡਿਕਟ ਆਫ ਟੋਲਰੇਂਸ)।²²

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ, ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵਿਧੀ (ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ) ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਰਸ਼ਨ-ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ

ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀਨ-ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਲਝਣਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਵਿਕਲਪੀ ਨਾਮ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਨਿਰੰਤਰ-ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕਵਾਦ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪੋਪ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਅਲਬਰਟ ਬਾਰਨਸ ਅਤੇ ਐਡਮ ਕਲਾਰਕ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।²³ ਜਾਨ ਟੀ. ਹਿੰਨਡਸ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਬਾਰਨਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜੋ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ *ਗੈਸਪਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀਰੀਜ਼* ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।²⁴

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਤਾਕਤ। ਨਿਰੰਤਰ-ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇ ਕੋਲ ਅੱਜ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ: "ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ।" ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ। ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਾਲਪਨਿਕ ਅਤੇ ਚੇਤਨਾ-ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਕਲੀਸਿਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਦਰਸ਼ਨ ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਸਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਕਾਢ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਰੰਤਰ-ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਕੈਥੋਲਿਕ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ "ਸਾਬਤ" ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਸੁਧਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਾਲਾ "ਦਰਿੰਦਾ" ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਇੰਜੀਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਢੰਗ ਦੀ ਇੱਕ ਮੰਦਭਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਯਿਸੂ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਆਮਦ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਇੱਕ ਦਿਨ = ਇੱਕ ਸਾਲ," ਜੋ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਧਾਰਣਾ ਹੈ। "ਇੱਕ ਦਿਨ = ਇੱਕ ਸਾਲ" ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਕੁਝ ਕੁ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। (ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 7:8; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 29:10; ਦਾਨੀਏਲ 9:24; ਮੱਤੀ 20:191) ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ "ਇੱਕ ਦਿਨ = ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੈ," ਫਿਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 20:4 ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਸੀਹ 360,000 ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ! ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ

ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਆਮਦ ਦੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਇੱਕ ਦਿਨ = ਇੱਕ ਸਾਲ” ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾ ਆਉਣ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੂਸਰੀ ਆਮਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 24:36; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5:2; 2 ਪਤਰਸ 3:10; ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 3:3; 16:15)।

ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ, ਨਿਰੰਤਰ-ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ 1:1 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੇਥੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ “ਜਿਹੜੀਆਂ ਛੇਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ” ਅਤੇ 1:3 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ “ਸਮਾ ਨੇੜੇ ਹੈ।”

ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਯੁੱਗ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਅਧਿਆਇ 12 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ)।

ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸਤਾਏ ਹੋਏ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹਲ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬੁਝਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਘੱਟ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ। ਇੱਕ ਮਸੀਹੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੇ, “ਕਲੀਸਿਆ ਮਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਆਖਿਰਕਾਰ ਜਿੱਤਣਗੇ।” ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਲਾਦਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਮਿਲੇਗੀ?

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਘਾਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ – ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਿਸ ਨੇ ਲਗਭਗ ਇਸ ਦੀ ਸਰਵ-ਵਿਆਪੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ – ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਨਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਿਰੰਤਰ-ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੇਂ-ਸਾਰਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੋਚੋ: ਜੇਕਰ ਯਿਸੂ ਹੋਰ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਸਿਰਫ ਲਗਭਗ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਭਾਗ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਕੈਥੋਲਿਕ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮੀਆਂ

ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਧੀਆ ਹਵਾਲੇ ਹਨ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ “ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਯੁੱਧ ਦੇ ਲਈ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ,”²⁵ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ। ਤੀਸਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। “ਪ੍ਰੀਟਰਿਸਟ” ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਪਰੇ” ਜਾਂ “ਭੂਤ ਕਾਲ” ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਸਤਕ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਕਲੀਸਿਆ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ – ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਚਰਮ ਰੂਪ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸਨ: ਮਸੀਹ ਦੀ ਆਮਦ, ਕਲੀਸਿਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼, ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਮਸੀਹ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਏ ਈ. ਵਾਲੇਸ, ਜੂਨੀਅਰ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਰਥਕ ਸੀ।²⁶ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅਜੀਬ ਵਿਧੀ (ਐਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕਤਾ) ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ?

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿੱਟੇ “70 ਈ.ਵੀ. ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ” ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। “70 ਈ.ਵੀ. ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ” ਦਾ ਦਿਲ ਹੈ ਦੂਸਰਾ ਆਮਦ 70 ਈ. ਵੀ. ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ।²⁷ ਇਸ ਗਲਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਲੀਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਲਾਸੀਕਲ ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀਨ-ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵੀ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਜੇ. ਡਬਲਿਊ. ਰੋਬਰਟਜ਼ ਦੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਰੈਵਲੇਸ਼ਨ²⁸ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਈਬਲ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ: “ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਅਜਿੱਤ ਦਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੁਣ ਵੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਰੋਮ ਦਾ ਨਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ!”

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ। ਕਠੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸਭ ਕੁਝ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਵੱਧ ਚਿੱਤਰਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ “ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪਰਚਾ।”²⁹ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ “ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਉਲਟ, ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਸਾਧੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ: ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਲਾਹੁਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜੋ ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਖਰੀ ਕੁਝ ਅਧਿਆਇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਅਨੰਤਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਉਹ “ਕੱਟੜ” ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਕਈਆਂ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ-ਦੀ-ਫਿਲਾਸਫੀ, ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ, ਵਿਚਾਰਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ, ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ-ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਆਤਮਿਕ ਸਕੂਲ, ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਧਾਰਣਾ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ “ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ” ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਹਰ ਯੁੱਗ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਖਿਰਕਾਰ ਚੰਗੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਲੋਕਾਂ, ਜਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਦਰਸ਼ਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡਰਿਕਸੋਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 6 ਵਿੱਚ, ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ,

ਮੇਰਾਂ, ਤੁਰੀਆਂ, ਕ੍ਰੇਪ ਦੇ ਕਟੋਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੌਕਿਆਂ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਦੈਵੀ ਨੈਤਿਕ ਸਰਕਾਰ – ਦੋ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ – ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਨਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ।³⁰

ਹੈਂਡਰਿਕਸੇਨ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪਿਛੇਕੜ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਣਦੇਖਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ,³¹ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ “ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖਤਰਨਾਕ” ਹੈ: ਇਹ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੰਗਲੀ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਕਾਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦੇ ਪਿਛੇਕੜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ – ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ: “ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ! ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋਵੇ! ਉਸ ਦੇ ਲੋਕ ਜੇਤੂ ਹੋਣਗੇ!”

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ। ਕਲਾਸੀਕਲ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਿਛੇਕੜ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਅਧਿਆਇ 17 ਦੀ ਕੰਜਰੀ ਦੀ “ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਦਿਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ” (ਆਇਤ 18) ਪਹਿਚਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਸੱਤਾਂ ਟਿੱਲਿਆਂ ਤੇ ਬੈਠੀ ਹੈ (ਆਇਤ 9)। ਇਹ ਵਿਵਰਣ ਰੋਮ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੱਤ ਪਹਾੜਾਂ ਤੇ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਦਲਾਓ, ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

“ਬੁੱਧੀਮਾਨੀ ਨਾਲ ਚੁਣਨ” ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪਿਛਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਧੀ ਕਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਹੈ। ਕਈ ਮੌਜੂਦਾ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਲੀਓਨ ਮੋਰਿਸ ਨੇ, ਇਸ ਵਿਧੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।³² ਇਸ ਵਿਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਉਦਾਹਰਣ ਰੋ ਸਮਰਸ ਦੀ *ਵਰਧੀ ਇਜ਼ ਦ ਲੈਂਬ* ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਰਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਜੋੜਣ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਯੋਜਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ “ਦ ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ-ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਮੈਥਡ”³³ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ “ਇਤਿਹਾਸਿਕ-ਭਵਿੱਖਸੂਚਕ” ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ “*ਪੂਰਵਵਾਦੀ/ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ*” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਤੋਂ ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਉੱਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖਿਅਕ ਪਿਛੇਕੜ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੇਕੜ ਦਾ ਕੁਝ ਗਿਆਨ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸਮਝਣ

ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ: “ਪੂਰਵਵਾਦੀ/ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ” – ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਤੋਂ ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਉੱਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਲਗਾਤਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਅਤੇ ਪੂਰਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਚੋ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ-ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚੋ।

“ਬੁੱਧੀਮਾਨੀ ਨਾਲ ਚੁਣਨਾ” ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਲਈ ਹੋਰ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ “ਚੁਣਨਯੋਗ” ਜਾਂ “ਸਮਨਵਿਤ” ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:15 ਦੀ ਚੁਨੋਤੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਯਤਨ ਹੈ: “ਸਚਿਆਈ ਦੇ ਬਚਨ ਦਾ ਜਥਾਰਥ ਵਖਿਆਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।”

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਬਦ “ਬਿੱਲੀ” ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇ ਕੋਲ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਕੋਲ ਜਰਮਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਚਰਚਾ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰ ਤੈਅ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਵਿਚਾਰ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਚਾਰਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿੱਟਾ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੈ: ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿੱਤਾਂਗੇ। ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖੋ।

ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ

ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਅਜੇ ਵੀ ਅਗਿਆਤ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਢਲੇ ਨਕਸ਼ੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ, ਅਣਜਾਣ ਇਲਾਕੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣੇ ਸਨ, ਜੋ ਪੁਰਾਣਿਕ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੀਰ ਇਸ ਨੋਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ: “ਇੱਥੇ ਅਜਗਰ ਹਨ!” – ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਤਰੀਕਾ “ਇੱਥੇ ਅਜਗਰ ਹਨ”

ਕਈਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਅਣਜਾਣ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਡਰ ਅਤੇ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਣਜਾਣ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੇ ਡਰਪੇਕ ਖੋਜੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ, “ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਅਜਗਰ ਹੋਵੇ!” ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ “ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਾਰਾ ਲਾਲ ਅਜਗਰ ਸੀ ਜਿਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੰਝ ਸਨ” (12:3)।

ਅਜਗਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਅਨੋਖੇ ਜੀਵ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: ਖੰਭਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜੋ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ (4:6-8), ਅਨੂਰੋਂ ਦੀ ਪੂਛ ਵਾਲੀਆਂ ਸਲਾ ਦੀਆਂ ਟਿੱਡੀਆਂ (9:3-11), ਸੱਤਾਂ ਸਿਰਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਦਰਿੰਦਾ (13:1, 2), ਅਤੇ ਡੱਡੂਆਂ ਜਿਹੇ ਤਿੰਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਤਮੇ (16:13, 14)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਜੀਬ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ – ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭਿਆਨਕ ਚਿੱਤਰ – ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਰਪੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸੁਭ ਜਾਪ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਭਾਗ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਸ ਅਣਜਾਣ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਖੀ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਰੂਪਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਰੂਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗੇ।

ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ

“ਪ੍ਰਤੀਕ” ਸੰਯੁਕਤ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ συμβάλλω (ਸੰਭਾਲੋ) ਦਾ ਨਾਂਵ ਰੂਪ ਹੈ, ਜੋ σύν (ਸਨ, “ਨਾਲ”) ਅਤੇ βάλλω (ਬਾਲੋ, “ਸੁੱਟਣਾ”) ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। “ਪ੍ਰਤੀਕ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਜੋ [ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼] ਦੇ ਨਾਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।” ਸ਼ਬਦ “ਪ੍ਰਤੀਕ” ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਇੱਕ ਛੁਹਣ ਯੋਗ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਨਾ ਛੁਹਣ ਯੋਗ – ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ “ਇਕੱਠੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਬਦ “ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ” ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਉਹ ਜੋ ਨਾਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਸ਼ਬਦ – ਕੇਸ਼ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ “ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਜੋ ਸੰਘ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਨਤਾ, ਜਾਂ ਸੰਮੇਲਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜੋ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।”³⁴

ਲੋਕ ਨਿਯਮਿਤ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਬੋਤਲ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪਿੰਜਰ ਅਤੇ ਕਰੋਸ ਹੱਡੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਜਗਾ ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੜ ਨਾ ਸਕਣ। ਪਿੰਜਰ ਅਤੇ ਕਰੋਸ ਹੱਡੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਪਰ, ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਕੀ ਕਾਰਟੂਨ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਹਾਥੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਧਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹਾਥੀ ਰਿਪਬਲਿਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇੱਕ ਗਧਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ “ਸੰਪਰਕ ਜਾਂ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।” ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ 1:4 ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਯੂਹੰਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ “ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਧਾਰਣਾ” ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਮਸੀਹ, ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ (1:1, 4, 5) ਪਰਮੇਸ਼ੁਰਤੱਵ ਦੇ ਸੈਬਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਖੋਜਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ, ਲਾਖਣਿਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਪਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੈਵੀ ਸਾਹਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ

ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਲਾਖਣਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ “ਦੈਵੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਆਦਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”³⁵ ਆਓ ਉਨ੍ਹਾਂ “ਨੇਮਾਂ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ:

ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ: *ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।* ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਪੜਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਹਨ, ਤਾਂ “ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਨੇਮ ਨੂੰ ਰੱਦਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।”³⁶ ਇਹ ਸਧਾਰਣ ਨਿਯਮ ਹੈ: ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਸੰਭਵ ਗੱਲ ਜਾਂ ਬਕਵਾਸ ਗੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਦ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦ ਜਾਂ ਅਸੰਗਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਨੈਤਿਕ ਸਿੱਟੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਲਾਖਣਿਕ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪਾਇਆ ਲੇਖਕ ਇਹ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਖਣਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਪ੍ਰਕਲਿਪਟਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਉਲਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਅਰਥ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਖਣਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਨੁਮਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ, ਚਿਤ੍ਰਮਈ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਣ ਨਾ ਹੋਵੇ।³⁷

ਬਾਈਬਲ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਮ ਵਾਕ ਹੈ “ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹੀ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।” ਇਹ ਫਿਲਾਸਫੀ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਾਈਬਲ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ – ਪਰ ਲਾਖਣਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਰਥ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ “ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਖਣਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲਾਖਣਿਕ ਅਰਥ ਦੀ ਚੁਨੌਤੀ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਕਦੀ ਕਦੀ, ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਖੁਦ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ

ਦੇ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 1 ਦੇ ਸੱਤ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਅਸਿਯਾ ਦੀਆਂ ਸੱਤਾਂ ਕਲੀਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ (1:12, 20) ਅਤੇ ਯੂਪ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸੈਨੇ ਦੇ ਕਟੋਰੇ ਸੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਂ ਹਨ (5:8)। ਪਰ, ਕਈ ਵਾਰ, “ਵਿਆਖਿਆ” ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਤੋਂ ਵੀ ਐਥੀ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਐਥੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ 13:18; 17:9, 10)।

ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 4 ਵਿੱਚ “ਸੱਤ ਆਤਮੇ” ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਹਨ (1:4, 5 ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਫਿਰ ਤੋਂ, ਕਈ ਵਾਰ ਸਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਦਦ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪ੍ਰਕਲਿਪਟਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹੋਈਏ। ਹੈਂਡਰਿਕਸੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ “ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਉਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।”³⁸

ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਚਾਰ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਵਾਲੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। 33 ਤੋਂ 36 ਤੱਕ ਦੇ ਸਫਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ।

ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਆਰੰਭਿਕ ਸਥਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਰਮੇਨੇਯੂਟਿਕਸ (ਬਾਈਬਲ ਵਿਆਖਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲਾਖਣਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। *ਪਹਿਲਾ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।* ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਲੂਕਾ 13:32 ਵਿੱਚ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਹੇਰੋਦੇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੁੰਮੜੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲੁੰਮੜੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੇ ਕਪਟ ਅਤੇ ਚਲਾਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 1 ਵਿੱਚ, ਸਥਾਨਕ ਕਲੀਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਚਾਨਣ ਹੋਣ ਦੀ ਚੁਨੌਤੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ (ਮੱਤੀ 5:14; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:15, 16), ਤਾਂ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਲੀਸਿਆ ਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ – ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਲੀਸਿਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾਉਣਾ ਹੈ।

ਲਾਖਣਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ *ਪ੍ਰਤੀਕ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ*। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਮੈਂਕੇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਵੱਲ ਨਾ ਵੇਖੋ।” ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵੇਰਵਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ,

ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 10:16), ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਉੱਨ ਦੇ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਘਾਹ ਖਾਣ। ਇਹ ਸਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤਰੇ-ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵੇਰਵੇ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਦੇਈਏ। ਸਮਰਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਨਾਟਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”³⁹

ਆਓ ਇੱਕ ਸਮਾਂਤਰ ਖਿੱਚੀਏ: ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪਰੇਡ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋ। ਇੱਕ ਫਲੋਟ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ “ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਆਤਮਾ।” ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹਰੇਕ ਗੁਲਾਬ, ਹਰੇਕ ਵਾਇਲੇਟ ਫੁੱਲ ਦਾ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਡੇਜ਼ੀ ਫੁੱਲ ਦਾ ਅਰਥ ਪੁੱਛੋਗੇ — ਜਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝੋਗੇ ਕਿ ਹਰੇਕ ਫੁੱਲ ਇੱਕੋ ਥੀਮ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ “ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਆਤਮਾ”? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁੱਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਦਰਸ਼ਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ: (1) “ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ” ਵੱਲ ਵੇਖੋ — ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸੰਦੇਸ਼; (2) ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੜੋ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜੋੜਦੇ ਹੋਣ; (3) ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ “ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ” ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੇ ਲਈ ਮੁੜੋ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦੇਈਏ।

ਲਾਖਣਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹਰਮੇਨੇਯੂਟਿਕਸ (ਵਿਆਖਿਆ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ) ਦਾ ਖਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਹਰਮੇਨੇਯੂਟਿਕਸ ਦੇ ਕਈ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।⁴⁰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਇੱਥੇ ਹਨ:

ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਇੱਕ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਾ ਬਣਾਓ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰਤ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਦੇਹਪੂਰਣ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੰਸਾਰਿਕ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ।

ਇੱਕ ਲਾਖਣਿਕ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਦੀ ਵੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਸਧਾਰਣ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਯਹੋਵਾਹ ਵਿਟਨੈਸ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ 144,000 ਲੋਕ ਹੀ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ, ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਇਸ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਾਰੀ ਗਈ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ 1 ਪਤਰਸ 1:3-5 ਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਬੰਦਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਖਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਤੇ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ

ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਧਾਰਣ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਹੈ: *ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਅਰਥ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।* ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈਟਿੰਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਸੈਟਿੰਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਯਸਾਯਾਹ 53:6; 1 ਪਤਰਸ 2:25), ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪਾਏ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਭੇਡ ਦੇ ਘੱਟ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ: ਭੇਲਾਪਨ, ਮੂਰਖਤਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਸਮਝੀ ਨਾ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਦੋਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਭੇਡ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ (ਯਸਾਯਾਹ 53:7; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 8:32; ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 1:29; ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 5:6), ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ: ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਕੋਮਲਤਾ।

ਵਿਆਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਾ ਅਰਥ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ ਹੈ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਰੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਉਲੀਕਣ ਦੇ ਲਈ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 1 ਦੇ ਸੱਤ ਸਮਾਦਾਨ (ਕਲੀਸਿਆਵਾਂ) ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ 4 ਦੇ ਸੱਤ ਸਮਾਦਾਨ (ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ) ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਉਦਾਹਰਣ ਅਧਿਆਇ 12 ਅਤੇ 17 ਦੀਆਂ ਦੋ ਇਸਤਰੀਆਂ ਹਨ (ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਜਰੀ)। ਇੱਥੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟ ਹੈ: ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਲੇਖ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, “ਮੋੜ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ” – ਇੱਕ ਬਦਲਾਓ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵੀ “ਮੋੜ” ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਲਈ ਇਹੀ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਕੁਝ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੂਗੋ ਮੈਕਕੋਰਡ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਗੁਪਤ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਸਾਡੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਹਨ” (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 29:29), ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ ਜਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜੋੜਣ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:6; ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 22:18, 19), ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਕਹਾਉਤਾਂ 6:19; ਰੋਮੀਆਂ 14:19, 22; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 13:1)⁴¹

ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ: (1) ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਅੰਕ, (2) ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਅਤੇ (3) ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਚਿੰਨ੍ਹ।

1. ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੰਬਰ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦਾ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਸਫੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਗੇ। ਸਮਰਸ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

ਪੁਰਾਤਨ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਅਵਿਕਸਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਘੱਟ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੇਰ ਦੇ ਲਈ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਨੈਤਿਕ ਜਾਂ ਆਤਮਿਕ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ। ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸੰਖਿਆ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ . . .। ਅਜਿਹੇ ਅੰਕ . . . ਸਾਬਦਿਕ ਸੁੱਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਗਣਿਤ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।⁴²

ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੁਝ ਲੋਕ “ਤੇਰਾਂ” ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁਭ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ “ਤੇਰਵੀਂ ਮੰਜਿਲ” ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਉਹ “ਬਾਰਵੀਂ ਮੰਜਿਲ” ਤੋਂ “ਚੌਥਵੀਂ ਮੰਜਿਲ” ਤੇ ਟੱਪ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰੇ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਿਰਫ *ਤਿੰਨ* ਨੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ – “ਤਿੰਨ,” “ਚਾਰ,” ਅਤੇ “ਦਸ”:

“ਤਿੰਨ” ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ *ਦੇਵਤਿਆਂ* ਦੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਮਾਂ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ “ਤਿ੍ਰਏਕਤਾ” ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਵੀ ਹੈ: ਪਿਤਾ, ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ। ਹੋਮਰ ਹੈਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ‘ਤਿੰਨ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।’”⁴³

“ਚਾਰ,” ਦੂਸਰੀ ਮੁੱਖ ਸੰਖਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ “ਅਲੌਕਿਕ ਸੰਖਿਆ”⁴⁴ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – *ਰਚਨਾ* ਦੀ ਸੰਖਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਰ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਹ ਸਮੂਹ ਸੀ: ਉੱਤਰ, ਦੱਖਣ, ਪੂਰਬ, ਅਤੇ ਪੱਛਮ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ, “ਚਾਰ” ਅਕਸਰ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

“ਦਸ” ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੀਏ, “ਸੱਤ” ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਤਿੰਨ *ਜਮ੍ਹਾਂ* ਚਾਰ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦਾ ਆਮ ਪਾਠਕ “ਸੱਤ” ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਉਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ; ਇਹ ਸੰਖਿਆ ਪੰਜਾਹ ਵਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। “ਸੱਤ” ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। “ਸੱਤ” – “ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਖਿਆ ਹੈ”⁴⁵ – ਜੋ *ਸਿੱਧਤਾ* ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰਤੱਵ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਲ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਸੱਤਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਤਿੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਸਮੂਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਮੇਲ “ਬਾਰਾਂ” ਹੈ, ਜੋ ਤਿੰਨ *ਗੁਣਾ* ਚਾਰ ਹੈ। “ਬਾਰਾਂ” ਅਕਸਰ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ: ਇਸਰੀਲ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਗੋਤ, ਬਾਰਾਂ ਰਸੂਲ ਆਦਿ। “ਬਾਰਾਂ”

ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂਕ, ਜਿਵੇਂ, “144,” ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰਾਂ ਤਿੰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ (ਪਰਮੇਸ਼ੁਰਤੱਵ ਦੀ ਸੰਖਿਆ) ਚਾਰ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ (ਰਚਨਾ ਦੀ ਸੰਖਿਆ), ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਣਤਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ (ਸਭ ਕੁਝ ਜੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ)। ਯਹੂਦੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੋਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੂਰਣਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੀ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਤੀਜਾ ਅੰਕ “ਦਸ” ਹੈ। “ਦਸ” ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅੰਕ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸੰਪੂਰਨਤਾ, ਪੂਰਨਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ – ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਦਸ ਉਂਗਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ – ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਯੋਗ ਸ਼ਾਇਦ ਦਸਮਲਵ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਅੰਕ “ਦਸ” ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਨ ਦਸ ਹੁਕਮ ਹਨ। ਕਿਉਂਜੋ “ਦਸ” ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬੜੀ ਨੇੜਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅੰਕ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ “ਦਸ” ਨੂੰ 100, ਜਾਂ 1,000 ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿੱਧ ਘਣ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਧਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ (ਵੇਖੋ 21:16)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਣ ਦਾ ਅੰਕ “ਦਸ” (10 x 10 x 10, ਜਾਂ 1,000) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਜਾਂ ਸਿੱਧਤਾ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ “ਪੰਜ” ਵੀ “ਦਸ” ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਕ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਸ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, “ਪੰਜ” ਸੀਮਿਤ ਬਲ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੰਕ – “ਇੱਕ” – ਦਾ ਵੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਕ “ਇੱਕ” ਏਕਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 17:13); ਪਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ “ਇੱਕ ਘੰਟੇ” ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਇਕੱਲੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ। “ਇੱਕ ਘੰਟਾ” ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬੀਤ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਹੈ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੋ ਬਣੇ। “ਦੋ” ਬਲ ਦੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅੰਕ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 17:6; 19:15; ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਪੇਥੀ 4:9-11; ਲੂਕਾ 10:1)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ (11:3) ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅੰਕ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਹੋ ਕੇ ਬਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਪੂਰੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਕ – “ਸੱਤ” – ਵੱਲ ਵਾਪਿਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਕ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਆਓ ਅੰਕ “ਛੇ” ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ। ਛੇ ਅੰਕ ਸੱਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਘੱਟ ਹੈ; ਕਿਉਂਜੋ “ਸੱਤ” ਸਿੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ “ਛੇ” ਅਸਿੱਧਤਾ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਲਈ “ਛੇ” ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ “ਤੋਰਾਂ” ਦਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਜੋ ਛੇ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ “ਛੇ” ਧੇਖੇ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ, “ਛੇ” ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਨਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਦ ਅਸੀਂ 13:18 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ “666” ’ਤੇ ਪੁੱਜਾਂਗੇ ਤਦ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਓ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ 4 ਅਤੇ

5 ਵਿੱਚਲੇ ਜੀਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਛੇ ਛੇ ਖੰਭ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਅਸਲ ਖੰਭਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੋੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸੋਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਅੰਕ ਸ਼ਾਇਦ “3½” ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੱਤ ਦਾ ਅੱਧਾ। ਕਿਉਂਜੋ “ਸੱਤ” ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ “3½” ਅਯੂਰੇਪਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅੰਕ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਕਸਰ ਸਤਾਓ, ਅੱਖਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪਰਥ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅਰਥ ਵੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ “3½” ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ “42 ਮਹੀਨੇ” ਅਤੇ “1,260 ਦਿਨ” “3½ ਵਰ੍ਹੇ” ਆਖਣ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਹਨ, “ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਦੋਹ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਸਮਾਂ।” ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 12 ਵਿੱਚ, “ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੋ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ” (ਆਇਤ 6) ਦੀ ਵਰਤੋਂ “ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਦੋਹ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਸਮਾਂ” (ਆਇਤ 14) ਦੀ ਥਾਂ ’ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ “ਸਮੇਂ” ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਬਹੁਵਚਨ ਅੰਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਦੋ ਸਮੇਂ। “ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਦੋਹ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਸਮਾਂ” “3½ ਵਰ੍ਹੇ” ਆਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

ਅਗਲੇ ਪੇਜ ’ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦੇਵੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅੰਕ ਇੱਕ, ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਦਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। NASB ਪੁਰਾਤਨ ਪਰਿਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪਰਿਮਾਪਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਕੁਝ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚਲੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, NASB ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ 1,500 ਮੀਲ ਚੌੜੀ, ਲੰਮੀ, ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਹੈ (21:16) – ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 1,500 ਨਹੀਂ ਦਿਖੇਗਾ। KJV, NKJV, ASV, RSV ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਪਰਿਮਾਪ ਨੂੰ ਦਰਅਸਲ 12,000 ਫਰਲੋਂਗ (ਸ਼ਾਬਦਿਕ, ਸਟੈਡਿਆ) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਅਤੇ 12,000 ਸਾਡੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੂਰਨ ਅੰਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ “ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅੰਸ਼”: ¼ = ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਅੰਸ਼, ¼ = ਕੁਝ, ⅓ = ਕਾਫੀ ਅੰਸ਼। ⅓ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਜੇਕਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਿਆਉ ਨਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਮੈਕ੍ਰੀਗਨ ਨੇ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ “ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ” ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਬਾਕੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।”⁴⁶ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਜ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਜਦ ਅਸੀਂ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਖਰੀਦਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਦਸਵਾਂ, ਚੌਥਾ ਜਾਂ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਜੋਂ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕ

- 1 = ਇੱਕ ਇਕਾਈ (ਕੇਵਲ ਇੱਕ)
- 2 (1 + 1) = ਮਜਬੂਤ
- 3 = ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਅੰਕ
- 3 $\frac{1}{2}$ (7 ਦਾ ਅੱਧਾ) = ਅਧੁਰਾਪਨ (42 ਮਹੀਨੇ; 1,260 ਦਿਨ; "ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਦੋਹ ਸਮਿਆਂ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਸਮਾਂ" = 3 $\frac{1}{2}$ ਵਰ੍ਹੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਿਆਂ)
- 4 = ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਅੰਕ (ਪੁਲਾੜੀ ਅੰਕ, ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ)
- 5 (10 ਦਾ ਅੱਧਾ) = ਸੀਮਿਤ ਬਲ
- 6 (7 - 1) = ਅਸਿੱਧੀ (ਦੁਸ਼ਟਤਾ, ਧੋਖਾ, ਸੰਪੂਰਨ ਅਸਫਲਤਾ)
- 7 (3 + 4) = ਸਿੱਧਤਾ (ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਪੂਰਨਤਾ)
- 10 = ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ (ਭਰਪੂਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ)
- 12 (3 x 4) = ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ
- 24 (2 x 12) = ਅੱਤ ਵਧੀਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ
- 40 (4 x 10) = ਮਨੁੱਖੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾ
- 42 (ਵੇਖੋ 3 $\frac{1}{2}$)
- 144 (12 x 12) = ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ
- 666 (ਵੇਖੋ 6) = ਵਧੇਰੇ ਅਸਿੱਧੀ, ਦੁਸ਼ਟਤਾ, ਧੋਖਾ, ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ
- 1,000 (10 x 10 x 10) = ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ
- 1,260 (ਵੇਖੋ 3 $\frac{1}{2}$)
- 1,600 (4 x 4 x 10 x 10) = ਮਨੁੱਖੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ
- 7,000 (7 x 1,000) = ਅੱਤ ਵਧੀਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ
- 12,000 (12 x 1,000) = ਅੱਤ ਵਧੀਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ
- 144,000 (144 x 1,000) = ਅੱਤ ਵਧੀਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ
- 200,000,000 (2 x ਕਈ 10) = ਅਜਿੱਤ ਬਲ
- 1,000,000,000 ਅਤੇ ਵਧੀਕ = ਅਣਗਿਣਤ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ

ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਚਿਤਾਉਣੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ:

ਪਹਿਲੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਭਟਕਣ ਨਾ ਦਿਓ। ਬ੍ਰੂਸ ਐਮ. ਮੈਟਜ਼ਗਰ ਨੇ ਚਿਤਾਉਣੀ ਦਿੱਤੀ, "ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਅਨੂਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲ-ਖਿੱਛਵੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਲਈ - ਪਰ ਬੇਲਗਾਮ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਲਈ।"⁴⁷ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਯਹੂਦੀ ਲਿਖਤਾਂ - ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ

ਸਾਹਿਤ – ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਢ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬੇਲਗਾਮ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਬੋਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਅੰਕ-ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ “ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਅਧਿਐਨ ਹੈ।”⁴⁸ “ਅੰਕ-ਵਿੱਦਿਆ” ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ “ਟੇਵੇ-ਟੋਟਕੇ” ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਉਂਜੋ ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚਲੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚਲੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਭਾਲਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਤਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅਰਲ ਐਫ. ਪਾਲਮਰ ਦੀ 1, 2, 3 ਯੂਹੰਨਾ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ⁴⁹ ਅਤੇ ਜੌਨ ਜੇ. ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਬਿਬਲੀਕਲ ਨੁਮੇਰੋਲੋਜੀ⁵⁰ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਲੰਮੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੇਵਿਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਤਰੀਕੇ ਵਜੋਂ ਰੱਦਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”⁵¹ ਜੇ. ਬੀ. ਸੀਗਲ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਅੰਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦੇ ਪਰਿਮਾਪ, ਸਨਕੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਗਲਾਂ ਦੇ ਲਈ – ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸਾਵਧਾਨ ਬੁੱਧੀਮਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ – ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਖਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।”⁵² ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਅੰਕ-ਵਿੱਦਿਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੱਸਣ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਜੋਤਿਸ਼-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ⁵³ ਦੇ ਤੁੱਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 18:9-13; ਯਸਾਯਾਹ 47:8-15)। ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਖਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਦੇ ਭਾਗ ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਅੰਕ-ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬੇਲਗਾਮ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸਿੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਰੇ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਓ ਇਸ ਸੁਝਾਓ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰੀਏ: “ਪਰ [ਅੰਕ ਸੰਬੰਧੀ] ਮੂਰਖਪੁਣੇ ਅਤੇ ਬੇਵਕੂਫੀ ਦਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਭਈ ਓਹਨਾਂ ਤੋਂ ਝਗੜੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ” (ਵੇਖੋ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:23)।

2. ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ। ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਵਰਗ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਚਾਰ ਸੌ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਹਵਾਲੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ।⁵⁴ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਅਰੰਭਕ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ, ਜਿਹੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਕਿਰਦਾਰ ਜਾਂ ਘਟਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਮਾਤਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਤੀਉੱਤਰ ਜਾਗ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅੰਸ਼ਿਕ ਸੂਚੀ, ਇਸਤਾਰਸ ਲੜੀ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਪਤਨ

ਪਹਿਲਾ ਸਵਰਗ ਅਤੇ ਧਰਤੀ (ਉਤਪਤ 1:1; ਪਰਕਾਸ਼ 21:1)

ਅਦਨ/ਫਿਰਦੌਸ (ਉਤਪਤ 2:8; 3:23; ਪਰਕਾਸ਼ 2:7)

ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਛ (ਉਤਪਤ 2:9; 3:22-24; ਪਰਕਾਸ਼ 2:7; 22:2)

ਮਸੀਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ (ਉਤਪਤ 3:15; ਪਰਕਾਸ਼ 12:7-11)

ਪੁਰਖੇ (ਉਤਪਤ 10:1; 12:1; ਪਰਕਾਸ਼ 4:4)

ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ (ਉਤਪਤ 9:11-17; ਪਰਕਾਸ਼ 4:3; 10:1)

ਸਦੂਮ (ਉਤਪਤ 18:16-33; 19:1-29; ਪਰਕਾਸ਼ 11:8)

ਬਾਰਾਂ ਗੋਤ (ਉਤਪਤ 35:22-26; ਪਰਕਾਸ਼ 7:4-8; 21:12)

ਯਹੂਦਾਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ (ਉਤਪਤ 49:10; ਪਰਕਾਸ਼ 5:5)

ਯਹੂਦਾਹ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਤਪਤ 49:9; ਪਰਕਾਸ਼ 5:5)

ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਕੂਚ

ਮਿਸਰ (ਕੂਚ 1:1, 13, 14; ਪਰਕਾਸ਼ 11:8)

ਦਸ ਬਵਾਂ (ਕੂਚ 7:14-25; 8:1-32; 9:1-35; 10:1-29; 11:1-10; 12:1-32;

ਪਰਕਾਸ਼ 8:7-13; 9:1-21; 11:6; 15:1-8; 16:1-21; 22:18)

ਪਸਾਹ ਦਾ ਲੇਲਾ (ਕੂਚ 12:21-27; ਪਰਕਾਸ਼ 5:6)

ਮੂਸਾ ਦਾ ਜੇਤੂ ਗੀਤ (ਕੂਚ 15:1-19; ਪਰਕਾਸ਼ 15:3, 4)

ਉਜਾੜ (ਕੂਚ 16:1; ਪਰਕਾਸ਼ 12:6, 14)

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਨ (ਕੂਚ 16:31, 35; ਪਰਕਾਸ਼ 2:17)

ਸੀਨਈ ਪਹਾੜ (ਭੁਚਾਲ, ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਲਿਸ਼ਕਾਂ, ਬੱਦਲ ਦੀਆਂ ਗਰਜਾਂ; ਕੂਚ 19:16-

20; ਪਰਕਾਸ਼ 4:5)

ਤੰਬੂ (ਹੈਕਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖੋ; ਕੂਚ 25:9; ਪਰਕਾਸ਼ 21:3)

ਨੇਮ ਦਾ ਸੰਦੂਕ (ਕੂਚ 25:10; ਗਿਣਤੀ 10:33; ਪਰਕਾਸ਼ 11:19)

ਸ਼ਮਾਦਾਨ (ਕੂਚ 25:31; ਪਰਕਾਸ਼ 1:12, 20; 2:1; 4:5)

ਜਗਵੇਦੀ (ਕੂਚ 27:1; ਪਰਕਾਸ਼ 6:9; 8:5)

ਧੂਪ (ਕੂਚ 30:1; ਪਰਕਾਸ਼ 5:8; 8:3, 4)

ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ (ਕੂਚ 32:33; ਵੇਖੋ ਜ਼ਬੂਰ 69:28; ਮਲਾਕੀ 3:16; ਪਰਕਾਸ਼ 3:5;

20:12, 15; 21:27)

ਬਿਲਆਮ (ਗਿਣਤੀ 22:5; ਵੇਖੋ 2 ਪਤਰਸ 2:15; ਪਰਕਾਸ਼ 2:14)

ਨਿਆਈਆਂ

ਮਗਿੱਦੋ ਦੀ ਵਾਦੀ (ਨਿਆਈਆਂ 5:19; 2 ਇਤਹਾਸ 35:22-24; ਪਰਕਾਸ਼ 16:16)

ਦਾਊਦ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ

ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ (2 ਸਮੂਏਲ 5:5-9; ਪਰਕਾਸ਼ 3:12; 21:2, 10)

ਮਸੀਹ ਨੇ ਦਾਊਦ ਤੋਂ ਆਉਣਾ ਸੀ (2 ਸਮੂਏਲ 7:8-17; ਪਰਕਾਸ਼ 5:5; 22:16)

ਹੈਕਲ (ਹੈਕਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖੋ; 1 ਰਾਜਿਆਂ 6:1-38; ਪਰਕਾਸ਼ 3:12; 11:19; 15:5, 8; 16:1)

ਹੈਕਲ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰਬਾਬ (1 ਰਾਜਿਆਂ 10:12; 1 ਇਤਹਾਸ 25:6; ਪਰਕਾਸ਼ 5:8; 14:2; 15:2)

ਨਬੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਜਿਤ ਰਾਜ

ਏਲੀਯਾਹ (1 ਰਾਜਿਆਂ 17:1; ਵੇਖੋ ਯਾਕੂਬ 5:17, 18; ਪਰਕਾਸ਼ 11:6)

ਈਜ਼ਬਲ (1 ਰਾਜਿਆਂ 16:31; ਪਰਕਾਸ਼ 2:20)

ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕੁਝ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਤਹਾਸਕ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅਸਲ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਿਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਿਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

ਨਬੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਜਿਤ ਰਾਜ

ਯਸਾਯਾਹ

ਬਾਬਲ ਦਾ ਪਤਨ (ਯਸਾਯਾਹ 13:1-22; ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ;

ਪਰਕਾਸ਼ 16:19; 17:5; 18:2)

ਦਾਊਦ ਦੀ ਕੁੰਜੀ (ਯਸਾਯਾਹ 22:22; ਪਰਕਾਸ਼ 3:7)

ਦਾਖ ਦਾ ਚੁਬੱਚਾ (ਯਸਾਯਾਹ 63:3; ਪਰਕਾਸ਼ 14:14-20)

ਨਵਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ (ਯਸਾਯਾਹ 65:17-25; 66:22-24; ਪਰਕਾਸ਼ 21:1-27; 22:1-5)

ਯੋਏਲ

ਟਿੱਡੀਆਂ (ਯੋਏਲ 2:1-27; ਪਰਕਾਸ਼ 9:3-10)

ਨਬੀ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ

ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ

ਚਾਰ ਜੰਤੂ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 1:4-25; 10:1-22; ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 6:1-7; ਪਰਕਾਸ਼ 4:6-9)

ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੂਰ ਦਾ ਵੇਰਵਾ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 1:4, 26-28; 43:2; ਪਰਕਾਸ਼ 1:12-16; 4:2, 3, 5)

ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਖਾਣਾ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 2:7-10; 3:1-4; ਪਰਕਾਸ਼ 10:8-11)

ਗੋਗ ਅਤੇ ਮਗੋਗ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 38:2; 39:1, 6; ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 10:2; ਪਰਕਾਸ਼ 20:8)

ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 39:17-20; ਪਰਕਾਸ਼ 19:17, 18)

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦੀ ਨਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਹੇਂ ਪਾਸੇ ਬਿਰਛ ਹਨ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 47:1-12;
ਪਰਕਾਸ਼ 22:1-3)

ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਗਰੀ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 48:30-35; ਪਰਕਾਸ਼ 21:12, 13, 16)

ਦਾਨੀਏਲ

ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਵੇਰਵਾ (ਦਾਨੀਏਲ 7:9, 10, 13, 14; 10:5, 6;
ਪਰਕਾਸ਼ 1:12-16; 4:2, 3, 5)

ਦਰਿੰਦਾ (ਦਾਨੀਏਲ 7:1-8; ਪਰਕਾਸ਼ 13:1, 2)

ਖੇਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ (ਦਾਨੀਏਲ 7:10; ਪਰਕਾਸ਼ 20:11-15)

ਨਬੀ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ

ਜ਼ਕਰਯਾਹ

ਨਾਪ (ਜ਼ਕਰਯਾਹ 2:1-5; ਵੇਖੋ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 40:3; ਪਰਕਾਸ਼ 11:1, 2; 21:15)

ਦੇ ਗਵਾਹ – ਜੈਤੂਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਅਤੇ ਸ਼ਮਾਦਾਨ (ਜ਼ਕਰਯਾਹ 4:1-14; ਪਰਕਾਸ਼
11:3, 4)

ਜਦ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ “ਨਵੇਂ ਮੋੜ” ਨੂੰ ਵੇਖੋ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵੇਰਵੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਭਿੰਨਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਸਟੀਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਪਰਕਾਸ਼ 7:4-8 ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਗੋਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚਲੇ ਨਵੇਂ ਮੋੜ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮੰਨ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ ਅਸਲ ਯਹੂਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦ ਇਸ ਸੂਚੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਤਪਤ 35:22-26 ਦੇ ਨਾਲ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੂਚੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਲੇਵੀ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਗੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਅਸਲ ਇਸਰਾਏਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ (7:4-8 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

3. ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਤਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਲਈ ਮਜਬੂਤ ਇਤਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਿਯਾ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੜ ਆਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੇ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਥੀਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੂਲ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ

ਪਿਛੇਕੜ ਅਤੇ ਮਸੀਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸਰਵੇਖਣ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਰੰਭਕ ਇਤਹਾਸ। ਲੋਕ-ਕਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਮੂਲੁਸ ਅਤੇ ਰੇਮੁਸ ਨੇ 753 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਰੋਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਗਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸੱਤ ਪਹਾੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਵੇਖੋ 17:9)। 509 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਰੋਮੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅੱਤਿਆਚਾਰੀ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਖਦੇੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ।

ਜੁਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ (49-44 ਈ.ਵੀ.)। ਜੁਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਅਰੰਭ ਇੱਕ ਰਾਜਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਉਹ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਣ ਗਿਆ। 49 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਰੋਮੀ ਸੰਸਦ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੁਲੀਓ-ਕਲੋਦਿਯੁਨ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੁਲੀਅਸ ਪਹਿਲਾ ਸਮਰਾਟ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਮਰਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟ ਜੁਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਸੀ; ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਗ੍ਰੂਸਤੁਸ ਹੋਇਆ।”⁵⁵ ਹੇਨਰੀ ਸਵੀਟ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੁਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ “ਨੇ ‘ਪ੍ਰੋਨੇਮੇਨ ਇਮਪੇਰੇਟੋਰਿਸ’ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ” ਪਰ ਦਰਅਸਲ ਉਹ “ਇੱਕ ਸਮਰਾਟ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਇੱਕ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸੀ।”⁵⁶ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਉਸੇ ਨੂੰ ਬੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ “ਸੀਜ਼ਰ [ਕੈਸਰ]” ਹਰੇਕ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟ ਲਈ ਇੱਕ ਪਦਵੀ ਦਾ ਨਾਮ ਬਣ ਗਿਆ।

ਜੁਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਨੂੰ ਈਸਵਰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਜਮੁਕਤ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਕਈ ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁੜ ਰਾਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਵੇਗਾ। 15 ਮਾਰਚ 44 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰੂਟਸ, ਕੈਸਿਅਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਦੇਹੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਐਗ੍ਰੂਸਤੁਸ (ਓਕਟੇਵਿਅਨ) ਸੀਜ਼ਰ (27 ਈਸਾ ਪੂਰਵ – ਈਸਵੀ 14)। ਓਕਟੇਵਿਅਨ ਜੁਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਜਦ ਜੁਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ, ਤਦ ਪੂਰਾ ਸਾਮਰਾਜ ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਦੀ ਚਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਕਈ ਜੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਓਕਟੇਵਿਅਨ ਰੋਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਮਰਾਟ ਬਣਿਆ। 27 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਗਣਤੰਤਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਗ੍ਰੂਸਤੁਸ (ਮਹਾਨ) ਦੀ ਪਦਵੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਉਸ ਦੇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਮੋਢੀ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਮਿਤੀ ਬਣ ਗਈ।

ਐਗ੍ਰੂਸਤੁਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਮਸੀਹਤ ਦੇ ਲਈ ਰਾਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ “ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ” ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ (ਗਲਾਤੀਆਂ 4:4)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿੱਚ *ਪੈਕਸ ਰੋਮਾਨਾ* (ਰੋਮੀ ਸ਼ਾਂਤੀ), ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ (ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਕੋਇਨੇ, ਅਰਥਾਤ ਸਧਾਰਨ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ। ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਐਗ੍ਰੂਸਤੁਸ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 2:1)।

ਤਿਬਿਰਿਯੁਸ ਸੀਜ਼ਰ (ਈਸਵੀ 14-37)। ਤਿਬਿਰਿਯੁਸ ਐਗ੍ਰੂਸਤੁਸ ਦਾ ਮਤਰੇਆ ਪੁੱਤਰ

ਅਤੇ ਜੁਆਈ ਸੀ। ਐਂਗੂਸਤੁਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਬਿਰਿਯੁਸ ਸਮਰਾਟ ਬਣਿਆ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਉਸੇ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 3:1)। ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹੀ ਸਮਰਾਟ ਸੀ।

ਗਾਯੁਸ ਕਾਲੀਗੁਲਾ (ਈਸਵੀ 37-41)। ਕਾਲੀਗੁਲਾ, ਜੋ ਤਿਬਿਰਿਯੁਸ ਦਾ ਪੜਪੋਤਾ-ਭਤੀਜਾ ਸੀ, ਅਗਲਾ ਸਮਰਾਟ ਬਣਿਆ। ਘਾਤਕ ਰੋਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗੜ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ “ਪਾਗਲ ਸਮਰਾਟ” ਆਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਕਾਲੀਗੁਲਾ ਨੇ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਸਤਾਓ ਅਰੰਭ ਕੀਤੇ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਲੌਦਿਯੁਸ ਸੀਜ਼ਰ (ਈਸਵੀ 41-54)। ਕਲੌਦਿਯੁਸ ਤਿਬਿਰਿਯੁਸ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਅਤੇ ਕਾਲੀਗੁਲਾ ਦਾ ਚਾਚਾ ਸੀ। ਕਾਲੀਗੁਲਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਹੀ ਅੰਗਰੱਖਿਅਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲੌਦਿਯੁਸ ਨੂੰ ਸਮਰਾਟ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਲੌਦਿਯੁਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰੋਮ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮਿਸਰ, ਉੱਤਰੀ ਅਫਰੀਕਾ, ਸਿਲਸਿਲੀ, ਸਪੇਨ, ਸਾਈਪ੍ਰਸ, ਬ੍ਰਿਟੇਨ, ਗ੍ਰੀਸ, ਬਾਲਕਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜਾਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਕਲੌਦਿਯੁਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ 11:28; 18:2)। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਰੋਮ ਵਿੱਚੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ (ਰਸੂਲਾਂ 18:2), ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਮਸੀਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਚੌਥੀ ਪਤਨੀ (ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਵੀ ਸੀ) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੀਰੋ ਲਈ ਰਾਜਗੱਦੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਨੀਰੋ (ਈਸਵੀ 54-68)। ਨੀਰੋ ਕਾਲੀਗੁਲਾ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਲੌਦਿਯੁਸ ਦਾ ਗੋਦ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਸਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਕੈਸਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ, ਰਸੂਲਾਂ 25:10-12 ਵਿੱਚ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਪੌਲੁਸ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕੈਦ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਦ ਤੱਕ ਸੁਆਰਥੀ ਅਤੇ ਲਾਲਚੀ ਵੈਰੀ ਨੀਰੋ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ – ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪਤਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਈਸਵੀ 64 ਵਿੱਚ, ਜਦ ਨੀਰੋ ਉੱਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਰੇ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ, ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਮੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਸਲ ਸਤਾਓ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸਤਾਓ ਸਾਰੇ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਫੈਲਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਤਾਓ ਦੀ ਨੀਂਹ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰੋਮੀ ਲੋਕ ਨੀਰੋ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਈਸਵੀ 68 ਵਿੱਚ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚਲੀ ਰੋਮੀ ਫੌਜ ਨੇ ਵਿਦ੍ਰੋਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂ, ਗਾਲਬਾ, ਨੂੰ ਸਮਰਾਟ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨੀਰੋ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁਲੀਓ-ਕਲੌਦਿਯੁਸ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੀਰੋ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। “ਨੀਰੋ ਰੇਡਿਵਿਵੁਸ ਮਿਥ” ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਲੋਕ ਕਥਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਆਖਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਨੀਰੋ ਵਾਪਿਸ ਆਵੇਗਾ (17:10 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

“ਚਾਰ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦਾ ਸਾਲ” (ਈਸਵੀ 68-69)। ਨੀਰੋ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਲਝਣ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਆਇਆ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਚਾਰ ਸਮਰਾਟਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਰੋਮ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ “ਦਾਅਵੇਦਾਰ” ਜਾਂ “ਪਖੰਡੀ” ਆਖਦੇ ਸਨ: ਗਾਲਬਾ (ਜੂਨ 68 – ਜਨਵਰੀ 69), ਓਥੋ (ਜਨਵਰੀ-ਮਾਰਚ 69) ਅਤੇ ਵਿਟੋਲਿਯੂਸ (ਅਪ੍ਰੈਲ-ਦਸੰਬਰ 69)। ਚੌਥਾ ਵੈਸਪਾਸਿਅਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੀਰੋ ਨੇ ਈਸਵੀ 67 ਵਿੱਚ ਪੈਲੇਸਟਾਈਨ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦ੍ਰੋਹ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਲਿਆ ਸੀ। ਵੈਸਪਾਸਿਅਨ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਟਾਈਟਸ ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਫੌਜ ਦਾ ਸੈਨਾਪਤੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਆਪ ਰੋਮ ਵਾਪਿਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫਲੇਵਿਯੂਸ ਵੈਸਪਾਸਿਅਨ (ਈਸਵੀ 69-79)। ਵੈਸਪਾਸਿਅਨ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਈਸਵੀ 69 ਦੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਟਾਈਟਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਲੇਵਿਅਨ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ।

ਟਾਈਟਸ (ਈਸਵੀ 79-81)। ਟਾਈਟਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਈਸਵੀ 70 ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਸ ਦੀ ਡਾਟ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਟਾਈਟਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰੋਮ ਵਿੱਚਲੇ ਕੋਲੋਸਿਯਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰੰਭ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਘਟੀ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਘਟਨਾ ਵੇਸੁਵਿਯੂਸ ਪਰਬਤ ਦੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦਾ ਵਿਸਫੋਟ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੋਮਪੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੇੜਲੇ ਨਗਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਈਸਵੀ 81 ਵਿੱਚ ਬੁਖਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਟਾਈਟਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੰਦੇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ, ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ, ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ (ਈਸਵੀ 81-96)। ਟਾਈਟਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਨੇ ਰਾਜਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲੀ।⁵⁷ ਉਸ ਦੀ ਹੱਦੋਂ ਵਧ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਰਾਟ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਚਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਰਾਤ ਨਦੀ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਨੇ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਸਮਰਾਟਾਂ ਨੇ ਸਮਰਾਟ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੇ ਅੱਗੇ “ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ” ਸਿਰਲੇਖ ਲਗਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜਬਰਦਸਤੀ ਸਮਰਾਟ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅੱਗੇ ਮੱਥੇ ਟਿਕਾਉਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਏਫੇਕਟੁਸ ਉਰਬੀ ਨਾਮ ਦੀ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਿਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਹਰੇਕ ਨਗਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਇੱਕ ਸਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕੌਂਸਿਲੀਆ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਗਵੇਦੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸੰਭਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸਰਕਾਰੀ

ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮੈਂਕੋਰਡ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਸਰ ਕੁਰਿਓਸ, ਅਰਥਾਤ ਕੈਸਰ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ, ਆਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹੀ ਵਜੋਂ ਕੈਸਰ ਦੇ ਈਸ਼ਵਰ ਰੂਪ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਟਕੀ ਧੂਪ ਧੁਖਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।⁵⁸

ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਚੁਟਕੀ ਭਰ ਧੂਪ ਧੁਖਾਉਣਾ ਇਹ ਪਰਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਸੀਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮਸੀਹੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਕਾਫ਼ ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਨੇ ਕੱਢੀ ਸੀ। ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਪੂਜਾ ਰਾਜਗੱਦੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਸ਼ਠਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਰਾਜਦੂਹ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ—ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਜਦ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੇ ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ 4:12; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8:5, 6; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:4, 5), ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸੰਗਠਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਸਤਾਓ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣਾ, ਮੌਤ (ਅਕਸਰ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰਕੇ), ਦੇਸ ਨਿਕਾਲਾ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਮੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਖੋਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਨੂੰ ਪਾਗਲਪਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਪੈਣ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ; ਈਸਵੀ 96 ਦੇ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਸਰਾਪਿਤ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਸਮਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਲੇਵਿਅਨ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਪਤਨ। ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ “ਪੰਜ ਚੰਗੇ ਸਮਰਾਟ” ਆਏ: ਨੇਰਵਾ, ਟ੍ਰਾਜਨ, ਹੈਡ੍ਰਿਅਨ, ਐਂਟੋਨਿਨੁਸ ਪਾਯਸ ਅਤੇ ਮਾਰਕੁਸ ਐਂਰੇਲਿਯੁਸ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆਪਣੇ ਚਰਮ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਰੋਮ ਦੇ “ਅੰਤ ਦਾ ਅਰੰਭ” ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

ਹੈਡ੍ਰਿਅਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਅਰੰਭ ਹੋਈ; ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੋਮ ਬੇਚੈਨ ਬਰਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਦੇ ਵੀ ਆਕਰਾਮਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਐਂਟੋਨਿਨੁਸ ਪਾਯਸ ਅਤੇ ਮਾਰਕੁਸ ਐਂਰੇਲਿਯੁਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਪਤਨ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਰਤੱਖ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਰੋਮੀ ਸ਼ਾਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸਰਬਉੱਤਮ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਮਾਂ ਅੰਤ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸੀ।⁵⁹

ਮਾਰਕੁਸ ਐਂਰੇਲਿਯੁਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪੈਕਸ ਰੋਮਾਨਾ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸੌ ਸਾਲ ਦਾ ਜੰਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਫੌਜ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਮਰਾਟਾਂ ਨੂੰ

ਰਾਜਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਈਸਵੀ 313 ਵਿੱਚ ਕੌਂਸਟੈਂਟੀਨੋਪੋਲਿਸ ਨੇ ਮਿਲਾਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਸੀਹਤ ਨੂੰ ਕਨੂੰਨੀ ਧਰਮ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੌਂਸਟੈਂਟੀਨੋਪੋਲਿਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਆਇਆ। ਰੋਮ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਆਖਿਰਕਾਰ ਈਸਵੀ 476 ਵਿੱਚ ਪਤਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰਬੀ ਸਾਮਰਾਜ - ਬਿਜ਼ਾਂਟੀਨ ਸਾਮਰਾਜ - ਹੋਰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ "ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਜਨੈਤਿਕ ਉਪਲਬਧੀ" ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਂਗੁਸਟ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ, ਸ਼ਾਰਲੇਮੇਨ ਅਤੇ ਨੇਪੋਲੀਅਨ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਜੁਲੀਅਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਐਂਗੁਸਤੁਸ, ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੰਢਣਸਾਰ ਬਣਤਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ।"⁶⁰ ਕੀ ਪਤਾ ਰੋਮ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੁੰਦਾ? ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਓ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਤਹਾਸਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ 13:1-10 ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਡੋਮਿਸ਼ੀਅਨ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਵੇਖੋ। ਕਲੌਦਿਯੂਸ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 18:11-13 ਦੀ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਵੇਖੋ। ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ 17:10, 11 ਵਿੱਚਲੇ ਸੰਕੇਤਕ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਖੋ।

ਰੋਮ ਨੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਤਾਇਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਧਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸਲ ਨੈਤਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨੀ ਧਰਮ ਹੁਣ ਨਿੱਜੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੇਵਲ ਦੇਸ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਠਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਰਾਜਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਸਾਧਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਰੋਮੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਧਰਮ ਅਪਨਾ ਲਏ ਸਨ। ਗੈਰ-ਰੋਮੀ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰਕਨੂੰਨੀ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੈਰਕਨੂੰਨੀ ਧਰਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਨੂੰਨ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਮੀ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਤਦ ਤੱਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਦੇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਗੈਰਕਨੂੰਨੀ ਧਰਮਾਂ ਦਿਆਂ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਸਖਤਾਈ ਨਾਲ ਪਾਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਸੀਹਤ ਇੱਕ ਗੈਰਕਨੂੰਨੀ ਧਰਮ ਸੀ। ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਰੋਮ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨੀ ਧਰਮ ਸੀ। ਪਰ ਨੀਰੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਸੀਹਤ ਨੂੰ ਸੰਕਾ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।

ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੋਮ ਅਤੇ ਮਸੀਹਤ ਵਿੱਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ, ਦੋਵੇਂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੁਨੀਆਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਕਫੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਤੀਜਾ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਭਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਸ਼ਠਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ "ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮੇਲ ਕਰਾਉਣ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣ ਆਇਆ" ਸੀ (ਮੱਤੀ 10:34)। ਚੌਥਾ, ਮਸੀਹਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਗਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਹਰੇਕ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ - ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ?

ਸਭਨਾਂ ਗੈਰਕਨੂੰਨੀ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਤਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਮਸੀਹਤ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਰਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

1. ਮਸੀਹਤ ਇੱਕ “ਰਾਜ” ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਆਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਤਮਿਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

2. ਅੰਤ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਮਸੀਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਨਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।

3. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਚਾਣਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਮਸੀਹਤ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਆਗੂ ਘਬਰਾ ਗਏ।

4. ਮਸੀਹਤ ਅਸਿਹਣਸ਼ੀਲ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਵਰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਸੀਹੀ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ।

5. ਮਸੀਹਤ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਅਸਕਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਲੋਕ “ਗੁਪਤ ਮੰਡਲੀਆਂ” ਆਖਦੇ ਸਨ। ਮਸੀਹੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤੀਰੀਣ ਅਤੇ ਅੱਯਾਸੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਸੀਹੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਝਗੜਾ ਕਰਨ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

6. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਅੜਬ ਸਨ। ਰੋਮੀ ਲੋਕ ਬਸ ਐਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਇੱਕ ਚੁਟਕੀ ਧੂਪ ਧੁਖਾ ਦੇਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ।

7. ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸਤਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਦਰਅਸਲ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ, ਮਸੀਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਰੇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਮਸੀਹੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਤਾਂ ਮਸੀਹਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦ ਵੀ ਕੋਈ ਤਬਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਸਮਾਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।⁶¹

ਰੋਮ ਦਾ ਇੱਕ ਵੈਰੀ: ਪਾਰਥੀਆ। ਰਸੂਲਾਂ 2 ਵਿੱਚ ਜਦ ਲੂਕਾ ਨੇ ਪੰਤੇਕੁਸਤ ਦੇ ਦਿਨ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਥੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ (ਆਇਤ 9)। ਪਾਰਥੀਆ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ, ਜੋ ਲਗਭਗ 300 ਮੀਲ ਲੰਮਾ ਅਤੇ 120 ਮੀਲ ਚੌੜਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੈਸਪੀਅਨ ਸਾਗਰ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਉੱਤਰੀ ਇਰਾਕ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਤੁਰਕਮੇਨੀਸਤਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਜਾਊ ਪਰ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ ਸੀ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਪਾਰਥੀਆ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਰਾਤਨ ਫਾਰਸ ਸਾਮਰਾਜ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਾਤ ਨਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੱਛਮੀ ਅਫਗਾਨੀਸਤਾਨ ਤੱਕ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਰਥੀਆ ਇੱਕਮਾਤਰ ਅਜਿਹੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ

ਸੀ, ਜੇ ਰੋਮ ਦੇ ਸਮਰਾਜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਰੋਮੀਆਂ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿੱਚ ਚੁੱਭਦਾ ਕੰਡਾ ਸੀ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੁਝ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, 6:2 ਵਿੱਚਲਾ ਘੁੜਸਵਾਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕਮਾਣ ਅਤੇ ਮੁਕਟ ਹੈ, ਫਾਰਸੀ/ਪਾਰਥੀ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਘੁੜਸਵਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕਟ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਾਣ ਸੀ। “ਪਾਰਥੀ ਜੇਧੇ ਕੁਸ਼ਲ ਘੁੜਸਵਾਰ ਅਤੇ ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਭੱਜਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭੱਜਦਿਆਂ ਮੁੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਤੀਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ‘ਇੱਕ ਪਾਰਥੀ ਤੀਰ’ ਨਾਮ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਗੱਲ ਆਖਣਾ।”⁶²

ਸ਼ਾਇਦ ਪਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਰਤੱਖ ਸੰਕੇਤ ਅਧਿਆਇ 9 ਅਤੇ 16 ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: ਅਧਿਆਇ 9 “ਵੱਡੇ ਦਰਿਆ ਫ਼ਰਾਤ” ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਚਾਰ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਖੇਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਭਈ ਉਹ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ “ਘੋੜ ਚੜ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ” (ਆਇਤਾਂ 14-16) ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਧਿਆਇ 16 ਦੁਬਾਰਾ “ਵੱਡੇ ਦਰਿਆ ਫ਼ਰਾਤ” ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ “ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ” ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਆਇਤ 12)। ਇੱਥੇ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੇਗਾ।

ਰੋਮੀ ਇਤਹਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਾਤ ਨਦੀ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਲਈ ਕੀ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਜੁਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਅਤੇ ਪੋਮਪੇ ਮਹਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਰਕੁਸ ਲਿਸਿਨਿਯੁਸ ਕ੍ਰਾਸ਼ੁਸ ਨੇ “ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਾਸਕ ਤਿਕਤੀ” ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਸੀਜ਼ਰ ਅਰਥਾਤ ਕੈਸਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਪਛਾੜਣ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਾਸ਼ੁਸ ਨੇ ਪਾਰਥੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। 53 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਉਹ ਫ਼ਰਾਤ ਦੇ ਪਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਿਆ। ਕੇਰਹੇਈ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ 20,000 ਰੋਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 10,000 ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਰੋਮੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਕ੍ਰਾਸ਼ੁਸ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਤਦ ਪਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਫ਼ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਸੀਰਿਯਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ “ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ” ਵੱਲੋਂ “ਵੱਡੇ ਦਰਿਆ ਫ਼ਰਾਤ” ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਰੋਮੀ ਫੌਜਦਾਰਾਂ ਦੇ ਰੌਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਾਰਥੀ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਨੂੰ ਸੱਸਾਨੀਅਨਾਂ ਨੇ ਈਸਵੀ 224 ਵਿੱਚ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਆਖਰੀ ਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ ਪਾਰਥੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਥੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ – ਸ਼ਾਇਦ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤਾਂ – ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਨਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ (9:14-16 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ)। ਬਾਹਰੋਂ ਹਮਲਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਹੀ ਰੋਮ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਸੀ।

ਰੋਮ ਦਾ ਪਤਨ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਰੋਮ ਸਮਰਸ ਨੇ ਰੋਮ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਤਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਹੈ: “ਕੁਦਰਤੀ ਤਬਾਹੀਆਂ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲੇ”⁶³ ਦ ਡਿਕਲਾਈਨ ਐਂਡ ਫਾਲ ਆਫ ਦ ਰੋਮਨ ਐਮਪਾਇਰ ਦੇ ਲੇਖਕ, ਐਡਵਰਡ ਗਿੱਬੋਨ, ਦਾ ਮੰਨਣਾ

ਹੈ ਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਿਰਾਵਟ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰੋਮ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਪੰਜ ਕਾਰਨ ਲਿਖੇ:

- (1) ਤਲਾਕ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਦਰ ; ਘਰ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ, ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ।
- (2) ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੇ ਜਾਂਦੇ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਲਈ ਮੁਫਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਅਖਾੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਖਰਚਾ ਕਰਨਾ।
- (3) ਸੁਖ ਲਈ ਪਾਗਲਪਨ ਦੀ ਹੱਦ ਜਾਣਾ ; ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਹਰ ਸਾਲ ਵਧੇਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਖੁੰਖਾਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਾ।
- (4) ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਜਦਕਿ ਅਸਲੀ ਵੈਰੀ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਸੀ ; ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ।
- (5) ਧਰਮ ਵਿੱਚਲੀ ਗਿਰਾਵਟ—ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਵਾਜ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ—ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਉਣੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ।⁶⁴

ਗਿੱਬੋਨ ਦੇ ਪੰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਸ ਵੱਲੋਂ ਆਖੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਕਾਰਕ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਿਰਾਵਟ, ਦੇ ਛੋਟੇ ਬਿੰਦੂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚਲੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਢਲੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ: (1) ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕ, (2) ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਵਾਦ ਅਤੇ (3) ਇਤਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਚਿੰਨ੍ਹ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

ਅੰਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਸਫੇਦ ਰੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ . . . । ਲਾਲ ਰੰਗ ਵੀ ਅਕਸਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਯੁੱਧ ਜਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਵੇਲੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ, ਜਾਂ ਬਵਾਂ ਵੇਲੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਘਾਟ।⁶⁵

ਸਾਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਕੁਝ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਜਦ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਦ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਯਿਸੂ ਨੂੰ “ਬੇਦਾਗ ਲੇਲਾ” ਆਖਿਆ ਜਾਣਾ (1 ਪਤਰਸ 1:19) ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਆਤਮਕ ਸੰਤਾਨ ਆਖਿਆ ਜਾਣਾ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:7), ਜੋ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।⁶⁶

ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਾ ਮੂਲ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 12:9)। ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸੁਨੇਹਾ

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਹਰੇਕ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰੱਤਬ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਮਸੀਹਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਅਨੰਦਤ ਮਸੀਹਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਯਾਕੂਬ ਵਿਹਾਰਕ ਮਸੀਹਤ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਜੇਤੂ ਮਸੀਹਤ ਹੈ।

Νικάω (ਨਿਕਾਓ), “ਜਿੱਤ” ਦੇ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ 22 ਆਧਿਆਇਆਂ ਵਿੱਚ 17 ਵਾਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਕਾਓ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਹਰਾਉਣਾ,” “ਜਿੱਤਣਾ” ਜਾਂ “ਜੇਤੂ [ਹੋਣਾ]” ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 5 ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ “ਜਿੱਤ ਗਿਆ” ਹੈ (ਆਇਤ 5)। CEV ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਉਸ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।” ਆਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ “ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ [ਸ਼ਤਾਨ] ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ” (ਆਇਤ 11)। CEV ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।” ਅਧਿਆਇ 15 ਵਿੱਚ ਯੂਹੰਨਾ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਜੇਤੂ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਖੜੀ ਹੈ: “ਅਤੇ ਮੈਂ . . . ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਉੱਤੇ . . . ਫਤਹ ਪਾਈ . . . ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ . . . ਵੇਖਿਆ” (ਆਇਤ 2; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਅਧਿਆਇ 21 ਵਿੱਚ “ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ” ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਵਰਗੀ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇਗਾ (ਆਇਤ 7)। ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਇਹ ਹੈ, “ਅਸੀਂ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਾਂ! ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਾਂ!”

ਸੁਨੇਹੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ

ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲਾ ਸੁਨੇਹਾ/ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚਲੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਹਨ: (1) ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿੱਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼, (2) ਭਲਿਆਈ ਹਾਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (3) ਆਖਿਰਕਾਰ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਜਿੱਤ। ਇਸ ਤਿਹਰੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦਾ ਉਦਾਹਰਨ ਆਧਿਆਇ 11 ਵਿੱਚਲੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਜਦ ਦੋ ਗਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿੱਚਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (ਆਇਤਾਂ 3-6)। ਦੂਜਾ, ਜਦ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਦਰਿੰਦਾ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਲਿਆਈ ਹਾਰਦੀ ਜਾਪਗੀ ਹੈ:

. . . ਤਦ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ . . . ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਥਾਂ ਓਸ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ . . .। ਉੱਮਤਾਂ, ਗੋਤਾਂ, ਭਾਖਿਆਂ ਅਤੇ ਕੋਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਕੁ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਥਾਂ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਨਾ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅਨੰਦ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮਗਨ ਹੋਣਗੇ . . . (ਆਇਤਾਂ 7-10)।

ਤੀਜਾ, ਅਸੀਂ ਆਖਿਰਕਾਰ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ:

ਸਾਢੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਤਮਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਓਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ

ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਡਹਿਲ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਦੇ ਸੁਣੀ ਭਈ ਐਧਰ ਉਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆ ਜਾਓ! ਤਾਂ ਉਹ ਬੱਦਲ ਵਿੱਚ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਾਰਾਂ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿੱਠਾ। ਉਸੇ ਘੜੀ ਵੱਡਾ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ . . . ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ . . . (ਆਇਤਾਂ 11-13)।

ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਉੱਤੇ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਰੋਮ ਦੀ ਅੰਤ ਵਧੀਕ ਸ਼ਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜੀ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ “ਦਿਨ ਭਰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰੇ” ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਹ “ਕੋਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਤੁੱਲ ਗਿਣੇ” ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ (ਰੋਮੀਆਂ 8:36)। ਕਲੰਕਿਤ ਹਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ; ਮਸੀਹਤ ਦਾ ਸਰਬਨਾਸ ਅਟੱਲ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਆਸਾਹੀਣ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿਖਣ, ਅਜੇ ਵੀ ਸਭ ਕੁਝ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਆਖਿਰਕਾਰ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਜੇਤੂ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲਣਗੇ।

ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚਲਾ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਾ ਨਾ ਕਰ ਦੇਈਏ, ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ – ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਵਾਰੀ।

ਬੀਤੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਤਹਾਸਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਹੜੇ ਇਤਹਾਸਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ “ਸੂਰਜ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ” (ਆਇਤ 1), “ਉਹ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਇੱਕ ਨਰ ਬਾਲ ਜਣੀ ਜਿਹ ਨੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਸਭਨਾਂ ਕੋਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨੀ ਹੈ” (ਆਇਤ 5)। “ਲੋਹੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ” ਸਭਨਾਂ ਕੋਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਬੂਰਾਂ 2 ਤੋਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਬੂਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯਿਸੂ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ 13:33; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 1:5; 5:5)। 12:5 ਵਿੱਚਲੇ ਸ਼ਬਦ ਪਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਪਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਜੇਕਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਇਤਹਾਸਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਆ ਕੇ ਕਿਉਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ?

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਂਹ-ਪਿਛਾਂਹ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੁਸ਼ਟ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਪਤਨ ਅਧਿਆਇ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਅਸਲ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਰ. ਸੀ. ਐੱਚ. ਲੋਂਸਕੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ “ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਸੱਤ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ: 6:12-17; 7:9-17; 11:18; 14:4-20; 16:17-21; 19:11-21; 20:7-15.”⁶⁷

ਅਸੀਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਇਸ ਅਗਾਂਹ-ਪਿਛਾਂਹ ਅਤੇ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਇਸ ਦਾ ਸਰਬਉੱਤਮ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਵੇਖਦੀ ਹੈ।”⁶⁸ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ ਨੇ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਸੱਤ ਹਿੱਸੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ “ਹਿੱਸੇ ਸਮਾਂਤਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ,” ਅਤੇ “ਹਰੇਕ ਹਿੱਸਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੀ ਆਮਦ ਤੱਕ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਮਸੀਹੀ ਕਾਲ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।”⁶⁹

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਾਂਗ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹਾੜ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਵਾਂਗੇ, ਸੰਕਟਾਂ ਅਤੇ ਵੈਰੀ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਰਤਾਪ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸਾਡਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਵਧਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। *ਹਰੇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ* ਸਾਨੂੰ ਇੱਕੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (1) ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿੱਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼, (2) ਭਲਿਆਈ ਹਾਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (3) ਆਖਿਰਕਾਰ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਜਿੱਤ।

ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਸੁਨੇਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਇਕਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਉਲਝਣ ਭਰੀ ਪੁਸਤਕ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਇਸ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੀ ਇੱਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੰਤਾਂ (ਸ਼ਹੀਦਾਂ) ਦੇ ਵਿਖੇ ਸੋਚੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਵਾਲਾ 6:9-11 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬਦਲੇ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ: “ਹੇ ਸੁਆਮੀ ਜੀ . . . ਕਦੋਂ ਤੇੜੀ . . . ?” (ਆਇਤ 10)। 8:3-5 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਰਗਦੂਤ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਧੂਪ ਧੁਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਗਵੇਦੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅੱਗ ਲੈ ਕੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਬਦਲਾ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 14:14-20 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਰਗਦੂਤ ਜਗਵੇਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲੇ ਦੀ ਦਾਤੀ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਫੇਰਿਆ ਜਾਵੇ; ਤਦ ਲਹੂ ਵਗਣਾ ਅਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, 16:5-7 ਵਿੱਚ ਜਗਵੇਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਹਾਮੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ: “ਉਹ ਇਸੇ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹਨ!” ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਸ਼ੇ ਅਧਿਆਇ 2 ਅਤੇ 3 ਵਿੱਚਲੀਆਂ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸੁਨੇਹਾ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਦਾ ਤਿਹਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਓ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਲਿਖੀਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਛੇਤੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਝਾਤੀ

ਮਾਰੀਏ।

ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੂਪਰੇਖਾ। ਕਈ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ-ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਗਿਆਰਾਂ ਅਧਿਆਇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੁਝਾਓ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸਤਿਹ ਉੱਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿੱਚਲੇ (ਕਲੀਸੀਆ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚਕਾਰ) ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਸਤਿਹ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਯੁੱਧ (ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਵਿੱਚਕਾਰ) ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 12 ਇੱਕ ਪਰਤੱਖ ਵਿਭਾਜਨ ਬਿੰਦੂ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਣਾ ਅਰੰਭ ਕਰਦਾ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਈ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ (2; 3), ਸੱਤ ਮੋਹਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ (4-7), ਸੱਤ ਤੁਰੀਆਂ (8-11), ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਸਟ ਦੇ ਸੱਤ ਕਟੋਰੇ (15; 16)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ:

- I. ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਮਸੀਹ (1-3)।
- II. ਸੱਤ ਮੋਹਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ (4-7)।
- III. ਸੱਤ ਤੁਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜਾਇਆ ਜਾਣਾ (8-11)।
- IV. ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ (12-14)।
- V. ਕ੍ਰੈਸਟ ਦੇ ਸੱਤ ਕਟੋਰੇ (15; 16)।
- VI. ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ (17-19)।
- VII. ਅਜਗਰ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ (20-22)।

ਇਸ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵਾਂ ਜਾਪਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੱਤ ਹਿੱਸੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਅੰਕ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸੱਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵੰਡ ਦੇ ਵਿੱਚ "ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ" ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰੂਪਰੇਖਾ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ, ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂਆਂ ਹੇਠ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸਮੀਖਿਆ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਮੀਖਿਆ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰੋਮਨ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਤਿਹਰੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

I. ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਮਸੀਹ (1-3)। ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਸਮਾਦਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਤੁਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 2 ਅਤੇ 3 ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਹਨ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ

ਵਿੱਚਕਾਰ ਪਰਤੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ—ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ (2:10, 13)। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਯਿਸੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿਣਗੇ (2:7, 11, 17): ਉਹ ਆਵੇਗਾ (3:3) ਕਿ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ (2:16) ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਵੇ (3:12)।

II. ਸੱਤ ਮੋਹਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ (4-7)। ਅਧਿਆਇ 4 ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾਸਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਾਕੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲਈ ਮੰਚ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਰੋਮ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਮੋਹਰਾਂ ਖੇਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ ਮੋਹਰਾਂ ਖੁਲ੍ਹਣ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਘੁੜਸਵਾਰ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿੱਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ (6:1-8)। ਜਦ ਪੰਜਵੀਂ ਮੋਹਰ ਖੇਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (6:9-11); ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਫਿਰ ਇੱਕ ਭਿਆਣਕ ਬਿਪਦਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ (6:12-17) – ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (7:1-8)। ਆਖਿਰਕਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਗਰ ਵਿੱਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (7:9-17)। ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ।

III. ਸੱਤ ਤੁਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜਾਇਆ ਜਾਣਾ (8-11)। ਪਹਿਲੀਆਂ ਛੇ ਤੁਰੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ (8:2-9:21)। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਸੀ: ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਵਚਨ, ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਮਿੱਠਾ ਸੁਨੇਹਾ (10:1-11)। ਇਸ ਭਾਗ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ (11:1-13), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਪਰ ਆਖਿਰਕਾਰ ਜਿੱਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅੰਤ ਵੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (11:14-19)।

IV. ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ (12-14)। ਅਧਿਆਇ 12 ਵੱਡੇ ਲਾਲ ਅਜਗਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਤਾਨ ਵਜੋਂ ਸਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਆਇਤ 9)। ਜਦ ਸ਼ਤਾਨ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਤਦ ਉਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇੱਥੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਆਇਤ 17)। ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਦੋ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਦਰਿੰਦਾ (ਆਇਤਾਂ 1-10) ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਦਰਿੰਦਾ (ਆਇਤਾਂ 11-18)। ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ “ਦਰਿੰਦਾ” ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (14:9), ਜਦਕਿ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਨਬੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (16:13)। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਜੋਂ ਸੋਚੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਸੀਹਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਦਰਿੰਦਾ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (13:7)। “ਜਿੱਤ ਲਵੋ” ਨੂੰ ਯੂਨਾਨੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ *νικᾶω* (ਨਿਕਾਓ) ਤੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ”; ਇੱਥੇ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਈਏ, ਅਧਿਆਇ 14 ਸਾਨੂੰ ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦਿਖੇ।

V. ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਸੱਤ ਕਟੋਰੇ (15; 16)। ਸਾਡੇ ਆਤਮਿਕ ਵੈਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ “ਸੱਤ” ਦੀ ਲੜੀ 'ਤੇ ਵਾਪਿਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਸੱਤ ਕਟੋਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਗ ਸਿੱਧਾ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਧਰਮੀਆਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਜਿੱਤ (15:2-4)

ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ (15:1, 5-8; 16:1-21)। ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਖਦੀ ਹੈ, “ਹੇ ਚੁੱਕਿਆ” (16:17)।

VI. ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ (17-19)। ਚੌਥੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ (17:5)। ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਰੋਮ ਨਗਰ ਦੇ ਲਈ ਹੈ (17:9, 15, 18)। ਇਹ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਵੇਸਵਾ “ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹੋਈ . . .” ਹੈ (17:6; ਵੇਖੋ 18:24)। ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਲਿਆਈ ਹਾਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ – ਪਰ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਤਰਤੀਬ ਦੇ ਉਲਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਰਗਟ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (18:1-19:4)। ਫਿਰ, ਜਦ ਯਿਸੂ ਨਿਆਈਂ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਦਰਿੰਦੇ (ਦਰਿੰਦਾ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਨਬੀ) “ਓਸ ਅੱਗ ਦੀ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਗੰਧਕ ਨਾਲ ਬਲਦੀ ਹੈ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀ ਸੁੱਟੇ ਗਏ” (19:20)।

VII. ਅਜਗਰ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ (20-22)। ਅਧਿਆਇ 20 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਵੱਡੇ ਲਾਲ ਅਜਗਰ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ: ਯੂਹੰਨਾ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ “ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਯਿਸੂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਬਚਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਢੇ ਗਏ ਸਨ” (ਆਇਤ 4)। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ: “ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਜਿਹ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਇਆ ਸੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਗੰਧਕ ਦੀ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਨਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਓਹ ਜੁੱਗੇ ਜੁੱਗੇ ਕਸਟ ਭੋਗਣਗੇ” (ਆਇਤ 10)। ਫਿਰ ਨਿਆਉਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ (20:11-15) ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਪਰਤਾਪੀ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਅੰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (21:1-22:15)। ਭਲਿਆਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ!

ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪਰੇਖਾ। ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪਰੇਖਾ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਠਕ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭਾਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਕਵੇਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

- I. ਅਧਿਆਇ 1: ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਕੋਈ
 - A. ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ (ਆਇਤਾਂ 1-3)
 - B. ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ (ਆਇਤਾਂ 4-7)
 - C. ਪ੍ਰਭੂ ਬੋਲਦਾ ਹੈ (ਆਇਤ 8)
 - D. ਜੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਸੁਣਿਆ (ਆਇਤਾਂ 9-11)
 - E. ਜੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਵੇਖਿਆ (ਆਇਤਾਂ 12-16)
 - F. ਜੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ (ਆਇਤਾਂ 17-20)
- II. ਅਧਿਆਇ 2: ਅਸਿਯਾ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ (ਭਾਗ 1)
 - A. ਅਫ਼ਸੂਸ: ਕਲੀਸੀਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 1-7)

- B. ਸਮੁਰਨੇ: ਗਰੀਬ ਕਲੀਸੀਆ ਜਿਹੜੀ ਧਨੀ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 8-11)
- C. ਪਰਗਮੂਮ: ਪਾਪ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚਲੀ ਕਲੀਸੀਆ (ਆਇਤਾਂ 12-17)
- D. ਥੂਆਤੀਰੇ: ਕਲੀਸੀਆ ਜਿੱਥੇ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਈਜ਼ਬਲ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 18-29)
- III. ਅਧਿਆਇ 3: ਅਸਿਯਾ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ (ਭਾਗ 2)
- A. ਸਾਰਦੀਸ: ਕਲੀਸੀਆ ਜਿਹੜੀ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਜੀ ਰਹੀ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 1-6)
- B. ਫ਼ਿਲਦਲਫ਼ੀਏ: ਕਲੀਸੀਆ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਜੋ ਕੁਝ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 7-13)
- C. ਲਾਉਦਿਕੀਏ: ਕਲੀਸੀਆ ਜਿਹੜੀ ਮਸਾਂ ਹੀ ਬਚੀ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 14-22)
- IV. ਅਧਿਆਇ 4: ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਵਾਲਾ ਦਰਬਾਰ
- A. ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਣ (ਆਇਤਾਂ 1-5)
- B. ਚਾਰ ਜੰਤੂ (ਆਇਤਾਂ 6-11)
- V. ਅਧਿਆਇ 5: ਸੱਤ ਮੋਹਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ
- A. "ਜੇਗ ਕੌਣ ਹੈ?" (ਆਇਤਾਂ 1-5)
- B. ਲੇਲਾ ਜੇਗ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 6-10)
- C. ਲੇਲੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੋਵੇ (ਆਇਤਾਂ 11-14)
- VI. ਅਧਿਆਇ 6: ਪਹਿਲੀਆਂ ਛੇ ਮੋਹਰਾਂ ਦਾ ਤੋੜਿਆ ਜਾਣਾ
- A. ਚਾਰ ਘੁੜਸਵਾਰ (ਆਇਤਾਂ 1-8)
1. ਪਹਿਲੀ ਮੋਹਰ (ਆਇਤਾਂ 1, 2)
 2. ਦੂਜੀ ਮੋਹਰ (ਆਇਤਾਂ 3, 4)
 3. ਤੀਜੀ ਮੋਹਰ (ਆਇਤਾਂ 5, 6)
 4. ਚੌਥੀ ਮੋਹਰ (ਆਇਤਾਂ 7, 8)
- B. ਪੰਜਵੀਂ ਮੋਹਰ (ਆਇਤਾਂ 9-11)
- C. ਛੇਵੀਂ ਮੋਹਰ (ਆਇਤਾਂ 12-17)
- VII. ਅਧਿਆਇ 7: ਇੱਕ ਅੰਤਰਾਲ
- A. 144,000 ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ (ਆਇਤਾਂ 1-8)
1. ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਚੌਹਾਂ ਕੁੰਟਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਸਵਰਗਦੂਤ (ਆਇਤਾਂ 1-3)
 2. ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ (ਆਇਤਾਂ 4-8)
- B. ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ (ਆਇਤਾਂ 9-17)
1. ਭੀੜ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 9-12)
 2. ਵੱਡੀ ਬਿਪਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਆਏ (ਆਇਤਾਂ 13-17)
- VIII. ਅਧਿਆਇ 8: ਸੱਤਵੀਂ ਮੋਹਰ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ
- A. ਸੱਤਵੀਂ ਮੋਹਰ ਤੋੜੀ ਗਈ (ਆਇਤਾਂ 1, 2)
- B. ਸੋਨੇ ਦੀ ਯੂਪਦਾਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵਰਗਦੂਤ (ਆਇਤਾਂ 3-6)
- C. ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ (ਆਇਤਾਂ 7-12)
1. ਪਹਿਲੀ ਤੁਰ੍ਹੀ (ਆਇਤ 7)
 2. ਦੂਜੀ ਤੁਰ੍ਹੀ (ਆਇਤਾਂ 8, 9)
 3. ਤੀਜੀ ਤੁਰ੍ਹੀ (ਆਇਤਾਂ 10, 11)

4. ਚੋਥੀ ਤੁਰ੍ਹੀ (ਆਇਤ 12)
- D. ਉਕਾਬ ਦੀ ਚਿਤਾਉਣੀ (ਆਇਤ 13)
- IX. ਅਧਿਆਇ 9: ਪੰਜਵੀਂ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ
- A. ਪੰਜਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵੱਜਦੀ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 1-6)
- B. ਟਿੱਡੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ (ਆਇਤਾਂ 7-12)
- C. ਛੇਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵੱਜਦੀ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 13-19)
- D. ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਤੇਬਾ ਨਾ ਕੀਤੀ (ਆਇਤਾਂ 20, 21)
- X. ਅਧਿਆਇ 10: ਛੋਟੀ ਪੇਥੀ
- A. ਇੱਕ ਸਵਰਗਦੂਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੇਥੀ (ਆਇਤਾਂ 1-7)
- B. ਯੂਹੰਨਾ ਛੋਟੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਖਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 8-11)
- XI. ਅਧਿਆਇ 11: ਦੋ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ
- A. ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਮਿਣਿਆ ਜਾਣਾ (ਆਇਤਾਂ 1, 2)
- B. ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਨਬੂਵਤ (ਆਇਤਾਂ 3-6)
- C. ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ (ਆਇਤਾਂ 7-10)
- D. ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਜੀ ਉੱਠਣਾ (ਆਇਤਾਂ 11-13)
- E. ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵੱਜਦੀ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 14-18)
- F. ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਖੇਲ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ (ਆਇਤ 19)
- XII. ਅਧਿਆਇ 12: ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਅਜਗਰ
- A. ਬਾਲਕ ਦਾ ਜਨਮ (ਆਇਤਾਂ 1-6)
- B. ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ (ਆਇਤਾਂ 7-9)
- C. ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ (ਆਇਤਾਂ 10-12)
- D. ਅਜਗਰ ਦਾ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ (ਆਇਤਾਂ 13-17)
- XIII. ਅਧਿਆਇ 13: ਦੋ ਦਰਿੰਦੇ
- A. ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਦਰਿੰਦਾ (ਆਇਤਾਂ 1-6)
- B. ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੁੱਧ (ਆਇਤਾਂ 7-10)
- C. ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦਰਿੰਦਾ (ਆਇਤਾਂ 11-18)
- XIV. ਅਧਿਆਇ 14: ਲੇਲਾ ਅਤੇ 144,000 ਸੀਯੋਨ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ
- A. 144,000 ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸਤਤ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਆਇਤਾਂ 1-5)
- B. ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸਵਰਗਦੂਤ (ਆਇਤਾਂ 6-13)
1. “ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੋਂ ਡਰੋ” (ਆਇਤਾਂ 6, 7)
 2. “ਢਹਿ ਪਈ ਬਾਬੁਲ” (ਆਇਤ 8)
 3. ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਦਾਗ (ਆਇਤਾਂ 9-13)
- C. ਵੱਡੀ ਵਾਢੀ (ਆਇਤਾਂ 14-20)
1. ਬੱਦਲ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਬੈਠਾ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 14-16)
 2. ਸਵਰਗਦੂਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਾਤੀ (ਆਇਤਾਂ 17-20)
- XV. ਅਧਿਆਇ 15: ਸਵਰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼
- A. ਸੱਤ ਬਵਾਂ ਨਾਲ ਸੱਤ ਸਵਰਗਦੂਤ (ਆਇਤ 1)

- B. ਕੱਚ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ (ਆਇਤਾਂ 2-4)
 C. ਸਵਰਗ ਵਿੱਚਲੀ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ (ਆਇਤਾਂ 5-8)
- XVI. ਅਧਿਆਇ 16: ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਸੱਤ ਕਟੋਰੇ
 A. ਪਹਿਲਾ ਕਟੋਰਾ (ਆਇਤਾਂ 1, 2)
 B. ਦੂਜਾ ਕਟੋਰਾ (ਆਇਤ 3)
 C. ਤੀਜਾ ਕਟੋਰਾ (ਆਇਤਾਂ 4-7)
 D. ਚੌਥਾ ਕਟੋਰਾ (ਆਇਤਾਂ 8, 9)
 E. ਪੰਜਵਾਂ ਕਟੋਰਾ (ਆਇਤਾਂ 10, 11)
 F. ਛੇਵਾਂ ਕਟੋਰਾ (ਆਇਤਾਂ 12-16)
 G. ਸੱਤਵਾਂ ਕਟੋਰਾ (ਆਇਤਾਂ 17-21)
- XVII. ਅਧਿਆਇ 17: ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ
 A. ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ (ਆਇਤਾਂ 1-7)
 B. ਸੱਤ ਸਿਰਾਂ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਲਾ ਦਰਿੰਦਾ (ਆਇਤਾਂ 8-14)
 C. ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ (ਆਇਤਾਂ 15-18)
- XVIII. ਅਧਿਆਇ 18: ਬਾਬੁਲ ਢਹਿ ਪਿਆ
 A. ਸਵਰਗਦੂਤ ਦਾ ਐਲਾਨ (ਆਇਤਾਂ 1-3)
 B. ਉਸ ਦੇ ਪਾਪ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਪੜੇ ਹਨ (ਆਇਤਾਂ 4-8)
 C. ਰਾਜਾ ਰੋਂਦੇ ਹਨ (ਆਇਤਾਂ 9, 10)
 D. ਵਪਾਰੀ ਰੋਂਦੇ ਹਨ (ਆਇਤਾਂ 11-20)
 E. ਸਵਰਗਦੂਤ ਦੀ ਅਗੰਮ ਵਾਣੀ (ਆਇਤਾਂ 21-24)
- XIX. ਅਧਿਆਇ 19: ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ
 A. ਚੌਹਰੀ ਹਾਲੇਲੂਯਾਹ (ਆਇਤਾਂ 1-6)
 B. ਲੇਲੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਭੇਜ (ਆਇਤਾਂ 7-10)
 C. ਨੁਕਰੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਅਤੇ ਸੱਚਾ (ਆਇਤਾਂ 11-16)
 D. ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਸ ਖਾਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (ਆਇਤਾਂ 17, 18)
 E. ਦਰਿੰਦੇ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ (ਆਇਤਾਂ 19-21)
- XX. ਅਧਿਆਇ 20: ਦੂਜੀ ਮੌਤ
 A. ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਆਇਤਾਂ 1-3)
 B. ਪਹਿਲੀ ਕਿਆਮਤ (ਆਇਤਾਂ 4-6)
 C. ਅੱਗ ਦੀ ਝੀਲ (ਆਇਤਾਂ 7-10)
 D. ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ (ਆਇਤਾਂ 11-15)
- XXI. ਅਧਿਆਇ 21: ਨਵਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ
 A. ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਡੇਰਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ (ਆਇਤਾਂ 1-4)
 B. ਸੱਤੇ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ (ਆਇਤਾਂ 5-8)
 C. ਯਰੂਸ਼ਲਮ, ਲਾੜੀ (ਆਇਤਾਂ 9-14)
 D. ਸਵਰਗੀ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਮਿਣਿਆ ਗਿਆ (ਆਇਤਾਂ 15-21)
 E. ਪਰਮੇਸੁਰ ਚਾਨਣ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 22-27)

XXII. ਅਧਿਆਇ 22: ਅੰਤਮ ਨਸੀਹਤਾਂ

- A. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦੀ ਨਦੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਛ (ਆਇਤਾਂ 1-5)
- B. ਏਹ ਬਚਨ ਨਿਹਚਾ ਜੋਗ ਅਤੇ ਸਤ ਹਨ (ਆਇਤਾਂ 6, 7)
- C. ਯੂਹੰਨਾ ਅਤੇ ਸਵਰਗਦੂਤ (ਆਇਤਾਂ 8, 9)
- D. “ਪੋਥੀ ਉੱਤੇ ਮੇਹਰ ਨਾ ਲਾ” (ਆਇਤਾਂ 10, 11)
- E. “ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ” (ਆਇਤਾਂ 12-15)
- F. ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਲਾੜੀ ਦਾ ਸੱਦਾ (ਆਇਤਾਂ 16, 17)
- G. ਸੁਨੇਹੇ ਦੀ ਸਾਖੀ (ਆਇਤਾਂ 18-21)

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਪੜ੍ਹਨ ਦੁਆਰਾ ਧੰਨ

ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਸਮਝੋ ਜਾਂ ਨਾ ਸਮਝੋ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖੋਜ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਬਰਟ ਮਾਉਂਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “. . . ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸੱਚਾਈਆਂ . . . ਉਸ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂਘ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ।”⁷⁰

ਆਸ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਅੱਜ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਇੱਕ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਇਸ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, “ਅਸੀਂ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਪੂਰੇ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਜੇਤੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ – ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਭਲਿਆਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਹੀ ਜੇਤੂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਉੱਥੇ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੇ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਨੈਤਿਕ ਪੱਧਰਾਂ ਦਾ ਪਤਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਿੰਸਾ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਦ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੀਏ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਦਬਾਓ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਿਆਣਨਾ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਿੱਤ ਕੇਵਲ ਮਿੱਥਿਆ ਅਤੇ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਜਿੱਤ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ!

ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਭੇਤ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿ

ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਖਦੇ ਹਾਂ, “ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ।” ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ” – ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਆਖਰੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੇ ਮੁਸਕੁਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ ਹੈ, “ਮੈਂ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਪਤਾ ਕੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ? ਜਿੱਤ ਸਾਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।”

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਉਸ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਟਰਾਫੀਆਂ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਪੁੱਛ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਲਟਕਦੀ ਵੇਖੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਸਿਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?’ ਮਾਹਰ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਤਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਲਿਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।’ ਜਿੱਤ ਸਾਡੀ ਹੋਈ ਹੈ! ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।⁷¹

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਫ੍ਰੈਂਕ ਪੈਂਕ, *ਪਰਕਾਸ਼*, ਭਾਗ 1 (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਆਰ. ਬੀ. ਸਵੀਟ ਕੰਪਨੀ, 1965), 5. ²ਉਪਰੋਕਤ, 4. ³ਸੀ. ਐੱਫ. ਵਿਸ਼ਰਟ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਦ ਡੇ* (ਨਿਊ ਯੋਰਕ: ਐਕਸਫੋਰਡ ਪ੍ਰੈਸ, 1935), vii. ⁴ਅਰਲ ਐੱਫ. ਪਾਲਮਰ, 1, 2, 3 *ਜੈਨ ਐਂਡ ਪਰਕਾਸ਼*, ਦ ਕਮਿਊਨਿਕੇਟਰਸ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਪਾਦਕ ਲੇਯਡ ਜੇ. ਓਗਿਲਵੀ, ਜਿਲਦ 12 (ਡਾਲਸ: ਵਰਡ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ, 1982), 93. ⁵ਐਸਟਨ ਫਾਰਰ, *ਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੌਨ ਦ ਡਿਵਾਈਨ* (ਲੰਡਨ: ਐਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨਿਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1964), 50. ⁶ਲਿਓਨ ਮੇਰਿਸ, *ਪਰਕਾਸ਼, ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ*, ਦ ਟਿਨਡਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਓਨ ਮੇਰਿਸ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1987), 31. ⁷ਆਇਰੋਨਿਜਸ ਅਗੋਸਟ ਹੇਰੇਸੀਜ਼ 5.30. ⁸ਯੂਸੇਬਿਅਸ *ਐਕਲੋਜ਼ਿਐਸਟਿਕਲ ਹਿਸਟਰੀ* 3.17–18. ⁹ਰੇਬਰਟ ਐੱਚ. ਮਾਊਸ, ਨੇਟਸ ਆਨ ਪਰਕਾਸ਼, ਦ *NIV ਸਟਡੀ ਬਾਈਬਲ*, ਸੰਪਾਦਕ ਕੇਨੇਥ ਬਾਰਕਰ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜ਼ੋਡਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1985), 1926. ¹⁰ਡਬਲਿਊ. ਐਮ. ਰਾਮਸੇ, ਦ *ਲੈਟਰ ਟੂ ਦ ਸੈਵਨ ਚਰਚਸ ਆਫ ਏਸ਼ੀਆ*, ਵਿਲੀਅਮ ਐਮ. ਰਾਮਸੇ ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ, ਜਿਲਦ 10 (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ, 1904; ਪੁਨਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੋਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1979), 85.

¹¹ਮਾਊਸ, 1926. ¹²ਰੇ ਸਮਰਸ, *ਵਰਦੀ ਇਜ਼ ਦ ਲੈਬ* (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਬ੍ਰੈਡਮੈਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1951), 16. ¹³ਵਿਲੀਅਮ ਬਰਕਲੇ, *ਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਆਫ ਜੈਨ*, ਜਿਲਦ 1, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਨ, ਦ ਡੇਲੀ ਸਟਡੀ ਬਾਈਬਲ (ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ: ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈਸ, 1976), 4. ¹⁴ਐਡਵਰਡ ਏ. ਮੈਕਡਾਵਲ, *ਦ ਮੀਨਿੰਗ ਐਂਡ ਮੈਸੇਜ ਆਫ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼* (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਬ੍ਰੈਡਮੈਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1951), 7. ¹⁵ਪਾਲਮਰ, 97. ¹⁶ਐਰਿਸਟੋਟਲ *ਪੌਲੀਟਿਕਸ* 5.4. ¹⁷ਸੀ. ਆਈ. ਸਕੋਫੀਲਡ, *ਦ ਹੋਲੀ ਬਾਈਬਲ: ਸਕੋਫੀਲਡ ਰੈਫਰੈਂਸ ਏਡੀਸ਼ਨ* (ਨਿਊ ਯੋਰਕ: ਐਕਸਫੋਰਡ, 1917; ਨਵਾਂ ਸੰਸਕਰਨ, 1967)। ¹⁸ਹਲ ਲਿੰਡਸੇ, *ਦ ਲੇਟ ਗ੍ਰੇਟ ਪਲੈਨੇਟ ਅਰਥ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜ਼ੋਡਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1970)। ¹⁹ਬ੍ਰੂਸ ਐਮ. ਮੈਟਜ਼ਗਰ, *ਬ੍ਰੈਕਿੰਗ ਦ ਕੋਡ: ਅੰਡਰਸਟੈਂਡਿੰਗ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼* (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਅਬਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1993), 11. ²⁰ਸਮਰਸ, 32.

²¹ਪ੍ਰੀਮਿਲੇਨਿਅਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਓਵਨ ਓਲਬ੍ਰਿਚ, “ਦ ਮਿਲੇਨਿਅਮ, ਏ ਥਾਉਸੈਂਡ ਈਅਰ ਰੇਨ,” *ਟ੍ਰੂਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* 17 (ਦਸੰਬਰ 1996): 20–24. ²²ਜੇ. ਡਬਲਿਊ. ਰੋਬਰਟਸ, *ਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਟੂ ਜੈਨ* (ਦਿ ਅਪੋਕਲਿਪਸ), ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਪਾਦਕ ਐਵਰੈੱਟ ਫਰਗੁਸਨ (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਸਵੀਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1974), 19. ²³ਐਲਬਰਟ ਬਾਰਨੇਸ, ਨੇਟਸ, *ਐਕਸਪਲਾਨੇਟਰੀ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਟੀਟਿਕਲ*, ਆਨ ਦ

ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ (ਲੰਡਨ: ਨਾਈਟ ਐਂਡ ਸਨ, 1852); ਐਡਮ ਕਲਾਰਕ, *ਰੋਮਨਸ ਟੂ ਪਰਕਾਸ*, ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਜਿਲਦ 2 (ਨੈਸਵਿਲ: ਅਬਿਗਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, ਮਿਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ)।²⁴ ਜੈਨ ਟੀ. ਹਿੰਡਸ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ* (ਨੈਸਵਿਲ: ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ, 1937; ਪੁਨਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਨੈਸਵਿਲ: ਗੋਸਪਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੰਪਨੀ, 1973)।²⁵ ਸਮਰਸ, 38. ²⁶ ਫੇਏ ਈ. ਵਾਲੇਸ, ਜੂਨੀਅਰ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ* (ਫੋਰਟ ਵਰਥ, ਟੈਕਸਸ: ਫੇਏ ਈ. ਵਾਲੇਸ ਜੂਨੀਅਰ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨਸ, 1966)।²⁷ ਇਸ ਗਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਡਬਲਿਊ. ਟੇਰੀ ਵਾਰਨਰ, *ਸਟਡੀਜ਼ ਇਨ ਬਿਬਲਿਕਲ ਐਸਕੈਟੋਲੋਜੀ*, ਜਿਲਦ 1 (ਮੈਰਿਏਟਾ, ਓਹਾਇਓ: ਦੇਅਰਫੋਰ ਸਟੈਂਡਰਡ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨਸ, 1981) ਵਿੱਚ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।²⁸ ਰੋਬਰਟਸ, 16. ²⁹ ਹਾਰੇਲਡ ਹਾਜ਼ੇਲਿਪ, *ਦ ਲੇਰਡ ਰੌਸ: ਏ ਸਰਵੇ ਆਫ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ* (ਐਬਿਲੀਨ, ਟੈਕਸਸ: ਹੋਰਾਲਡ ਆਫ ਟੂਥ, ਮਿਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ), iv. ³⁰ ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ, *ਮੋਰ ਦੈਨ ਕੱਕਰਰਸ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਬੋਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1954), 56.

³¹ ਉਪਰੋਕਤ, 57. ³² ਮੋਰਿਸ, 13, 18. ³³ ਸਮਰਸ, 45. ³⁴ *ਅਮੇਰਿਕਨ ਹੈਰਿਟੇਜ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ*, 1992 ਸੋਧਿਆ, ਐਸ.ਵੀ. "ਸਿੱਬਲ।" ³⁵ ਪਾਲਮਰ, 102. ³⁶ ਜਿਮ ਮੈਕ੍ਰੀਗਨ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ*, ਲੁਕਿੰਗ ਇਨਟੂ ਦ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਲੱਬੋਕ, ਟੈਕਸਸ: ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਬਲਿਕਲ ਰਿਸੋਰਸਜ਼, 1976), 15. ³⁷ ਸਮਰਸ, 48. ³⁸ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ, 58 (ਉਸ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ³⁹ ਸਮਰਸ, 50. ⁴⁰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਰਮੇਨਿਊਟਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਸੁਝਾਓ ਲੈਣਾ ਇੱਥੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਅਧਿਐਨ ਡੀ. ਆਰ. ਡੰਗਨ, *ਹਰਮੇਨਿਊਟਿਕ* (ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ, ਪੁਨਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਡਿਲਾਈਟ, ਆਰਕੰਸੋ: ਗੋਸਪਲ ਲਾਈਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, ਮਿਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ) ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

⁴¹ ਹਿਊਗੋ ਮੈਂਕੋਰਡ, *ਦ ਰੋਯਲ ਟੂਟ ਆਫ ਪਰਕਾਸ* (ਨੈਸਵਿਲ: 20th ਸੈਂਚੂਰੀ ਕ੍ਰਿਸਚਨ, 1976), 8. ⁴² ਸਮਰਸ, 21. ⁴³ ਹੋਮਰ ਹੇਲੀ, *ਪਰਕਾਸ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਬੋਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1979), 43. ⁴⁴ ਸਮਰਸ, 22. ⁴⁵ ਉਪਰੋਕਤ, 23. ⁴⁶ ਮੈਕ੍ਰੀਗਨ, 163. ⁴⁷ ਮੈਟਜ਼ਗਰ, 11 (ਉਸ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ⁴⁸ *ਅਮੇਰਿਕਨ ਹੈਰਿਟੇਜ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ*, 1992 ਸੋਧਿਆ, ਐਸ.ਵੀ. "ਨੁਮੇਰੋਲੋਜੀ।" ⁴⁹ ਪਾਲਮਰ, 108-9. ⁵⁰ ਜੈਨ ਜੇ. ਡੇਵਿਸ, *ਬਿਬਲਿਕਲ ਨੁਮੇਰੋਲੋਜੀ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਬੋਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1968), 125-49.

⁵¹ ਉਪਰੋਕਤ, 148. ⁵² ਜੇ. ਬੀ. ਸੀਗਲ, "ਨੁਮਰਲਸ ਇਨ ਦੀ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ," *ਜਰਨਲ ਆਫ ਸੋਸੀਟਿਕ ਸਟਡੀਜ਼* 10 (ਸਪਰਿੰਗ 1965): 2. ⁵³ *ਗ੍ਰੇਲਿਅਰ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ*, 1995 ਸੋਧਿਆ, ਐਸ.ਵੀ. "ਫੋਰਚਿਉਨ-ਟੈਲਿੰਗ।" ⁵⁴ ਪਰਕਾਸ ਦੀ ਪੇਬੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਜਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸ੍ਰੋਤ ਫੈਰੇਰ ਜੇਨਕਿੰਸ, *ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਇਨ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ* (ਮੈਰਿਅਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ: ਕੋਗਡਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨਸ, 1972) ਹੈ। ⁵⁵ ਸਮਰਸ, 81. ⁵⁶ ਹੇਨਰੀ ਬੀ. ਸਵੀਟ, *ਦਿ ਅਪੋਕਲਿਪਸ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੈਨ*, ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਨ (ਲੰਡਨ: ਮੈਕਮਿਲਨ ਕੰਪਨੀ, 1909; ਪੁਨਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1954), 220. ⁵⁷ ਡੇਮਿਸਿਅਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਾਰ ਵਿਲੀਅਮ ਬਰਕਲੇ ਦੇ, *ਦ ਪਰਕਾਸ ਆਫ ਜੈਨ*, ਜਿਲਦ 2, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਨ, ਦ ਡੇਲੀ ਸਟਡੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ: ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈਸ, 1976), 139-41 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ⁵⁸ ਮੈਂਕੋਰਡ, 13. ⁵⁹ ਐੱਸ. ਐਂਗੁਸ, "ਰੋਮਨ ਐਮਪਾਇਰ," *ਦਿ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ*, ਸੰਪਾਦਕ ਜੇਮਸ ਐਂਰ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1960), 4:2598-99. ⁶⁰ ਉਪਰੋਕਤ, 4:2598.

⁶¹ ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਐਂਗੁਸ, 4:2598-2611 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਵੇਖੋ ਸਮਰਸ, 87-88. ⁶² *ਗ੍ਰੇਲਿਅਰ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ*, 1995 ਸੋਧਿਆ, ਐਸ.ਵੀ. "ਪਾਰਥੀਆ।" ⁶³ ਸਮਰਸ, 43. ⁶⁴ ਪੋਲ ਲੀ ਟੈਨ, *ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ 7,700 ਇਲਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨਸ: ਸਾਈਨਸ ਆਫ ਦ ਟਾਈਮਸ* (ਰੋਕਵਿਲ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ: ਐਸੋਰੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਰਸ, 1979), 250 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ⁶⁵ ਜੇਮਸ ਐਮ. ਏਡ੍ਰਿਡ, *ਪਰਕਾਸ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* (ਨੈਸਵਿਲ: ਅਬਿਗਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1989), 25. ⁶⁶ ਪਰਕਾਸ ਦੀ ਪੇਬੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ, 61. ⁶⁷ ਆਰ.ਸੀ. ਐਚ. ਲੋਸਕੀ, *ਦ ਇੰਟਰਪਟੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੈਨਜ਼ ਪਰਕਾਸ*, ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਮਿਨਿਆਪੋਲਿਸ, ਮਿਨਿਸੋਟਾ: ਐਂਗਸਬਰਗ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1963), 24. ⁶⁸ ਪੈਕ, 17. ⁶⁹ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ, 25. ⁷⁰ ਮਾਊਸ, 1924.

⁷¹ ਏਡੀ ਕਲੇਏਰ, ਅਨਪਬਲਿਸ਼ਡ ਲੈਕਚਰ ਨੋਟਸ ਆਨ ਪਰਕਾਸ।